NARODOWY
BANK POLSKI

Kwiecień 2022 r.

Informacja o kartach płatniczych IV kwartał 2021 r.

NARODOWY
BANK POLSKI

Kwiecień 2022 r.

Informacja o kartach płatniczych IV kwartał 2021 r.

Departament Systemu Płatniczego
Warszawa, 2022 r.

Spis treści

1. Streszczenie 1
2. Karty płatnicze w obiegu 3
   2.1. Ogólna liczba kart 3
   2.2. Karty płatnicze w podziale na rodzaje według systemów kartowych 4
   2.3. Karty płatnicze w podziale na rodzaje według sposobu rozliczania transakcji 5
      2.3.1. Karty debetowe 5
      2.3.2. Karty kredytowe 6
      2.3.3. Karty obciążeniowe 7
      2.3.4. Karty przedpłacone 8
   2.4. Karty płatnicze w podziale na rodzaje według technologii zapisu danych 9
   2.5. Karty płatnicze zbliżeniowe 10
3. Transakcje z wykorzystaniem kart płatniczych 12
   3.1. Liczba transakcji 12
   3.2. Wartość transakcji 14
   3.3. Transakcje bezgotówkowe 15
      3.3.1. Dane pochodzące z sektora bankowego 15
      3.3.2. Dane od agentów rozliczeniowych 17
   3.4. Transakcje zbliżeniowe kartami płatniczym 20
4. Infrastruktura rynku kart płatniczych 23
   4.1. Bankomaty 23
   4.2. Akceptanci 28
   4.3. Punkty handlowo-usługowe 29
   4.4. Terminale POS 29
   4.5. Punkty oferujące wypłaty sklepowe (*cash back)* 30
Załącznik 1. Liczba kart płatniczych 33
Załącznik 2. Liczba transakcji kartami 34
Załącznik 3. Wartość transakcji kartami 35
Załącznik 4. Bezgotówkowe oraz gotówkowe transakcje kartami płatniczymi 36
Załącznik 5. Karty płatnicze zbliżeniowe 37
Załącznik 6. Transakcje bankomatowe oraz wypłaty sklepowe (*cash back*) 38
Załącznik 7. Rynek akceptacji kart płatniczych wg danych od agentów rozliczeniowych 39
Spis wykresów 40

1. Streszczenie

Na koniec 2021 r. znajdowało się na rynku polskim 43,3 mln kart płatniczych, to jest więcej o 470 tys. kart niż na koniec września 2021 r. (wzrost o 1,1%).
Podstawową kategorią kart w Polsce pozostają karty debetowe (82,5%). Łączna liczba kart debetowych wyniosła 35,7 mln szt. i w ciągu kwartału zwiększyła się o 242 tys. (wzrost o 0,7%). Drugą kategorią kart najczęściej spotykanych w Polsce są karty kredytowe (12%), których łączna liczba wyniosła 5,179 mln szt. Liczba kart kredytowych na przestrzeni IV kwartału 2021 r. zmniejszyła się o 57 tys. (spadek o 1,1%).
Istotną cechą charakterystyczną na polskim rynku jest dominujący udział zbliżeniowych kart płatniczych. Na koniec 2021 r. w Polsce było 40,2 mln szt. takich kart. Na przestrzeni IV kwartału 2021 r. liczba kart zbliżeniowych zwiększyła się o 648 tys. szt. Udział kart zbliżeniowych w ogólnej liczbie kart płatniczych wyniósł 92,9% i była to wartość najwyższa z dotychczas notowanych (w poprzednim kwartale udział ten stanowił 92,4%).

Na przestrzeni IV kwartału 2021 r. karta płatnicza posłużyła klientom średnio 48 razy do realizacji transakcji zarówno gotówkowych, jak i bezgotówkowych, co oznacza nieznaczny spadek w porównaniu do kwartału poprzedzającego (średnio w okresie poprzedzającym 50 razy użyto pojedynczej karty). W IV kwartale 2021 r. wartość pojedynczej transakcji dokonanej przy użyciu karty płatniczej wynosiła średnio 123 zł (podczas gdy w poprzednim kwartale 117 zł).
Według danych od banków, w IV kwartale 2021 r. przeprowadzono 2,1 mld transakcji kartami płatniczymi o łącznej wartości 254,98 mld zł. W porównaniu do kwartału poprzedzającego był to spadek o 4% liczby transakcji przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych, przy równoczesnym wzroście o 1% wartości przeprowadzonych transakcji.
W IV kwartale 2021 r. przeprowadzono 1,9 mld transakcji bezgotówkowych przy użyciu kart, co w porównaniu do poprzedniego kwartału stanowiło spadek o 3%. Transakcje bezgotówkowe stanowiły już 93,6% łącznej liczby wszystkich transakcji kartami. Pozostałe 6,4% wszystkich transakcji stanowiły transakcje gotówkowe, czyli wypłaty z bankomatów, wypłaty w kasach banków lub wypłaty sklepowe (cash back). Wartość transakcji bezgotówkowych wyniosła 137,2 mld zł, co stanowiło wzrost o 2% w porównaniu do poprzedniego kwartału. Karta płatnicza została wykorzystana do realizacji płatności bezgotówkowych średnio 45 razy (w poprzednim kwartale było to 47 razy). Pojedyncza płatność bezgotówkowa wynosiła średnio 70 zł, czyli więcej niż w poprzednim kwartale (wówczas wyniosła 66 zł).
W IV kwartale 2021 r. odnotowano wzrost liczby oraz wartości transakcji kartami płatniczymi w Internecie. Według danych od agentów rozliczeniowych w IV kwartale 2021 r zrealizowano w Internecie 48,8 mln transakcji kartami płatniczymi, co oznacza w porównaniu do kwartału poprzedniego wzrost o 7%. Wartość transakcji w Internecie opiewała na kwotę 7,4 mld zł i była większa aż o 1,15 mld zł (wzrost o 19%) w porównaniu do poprzedzającego kwartału.

Na koniec 2021 r. polski rynek oferował dostęp do 1.123.060 terminali POS, czyli więcej o 28,2 tys. niż na koniec września 2021 r. (wzrost o 3%). Nastąpił także wzrost liczby punktów handlowo-usługowych, które są przystosowane do akceptacji kart płatniczych. Na koniec 2021 r. punktów tego typu było 818,4 tys., czyli więcej o 26,6 tys. w porównaniu do końca września 2021 r. (wzrost o 3%). Liczba działających akceptantów wyposażonych w terminale POS zwiększyła się do poziomu 513,2 tys., czyli więcej o 15,5 tys. niż na koniec września 2021 r. (wzrost także o 3%).

Na koniec 2021 r. w Polsce funkcjonowało 21.396 bankomatów. Na przestrzeni IV kwartału 2021 r. liczba bankomatów zwiększyła się o 40 urządzeń (wzrost o 0,2%). W okresie tym zrealizowano 122,5 mln transakcji wypłat z bankomatów. W porównaniu do kwartału poprzedzającego nastąpił spadek o 6,8%. Łączna wartość wypłat wyniosła 90,4 mld zł, co w porównaniu do kwartału poprzedniego oznacza spadek o 0,8%. Wypłata w bankomacie średnio wynosiła 738 zł, czyli była większa w porównaniu do kwartału poprzedzającego (693 zł).

Odnotowano zwiększenie liczby placówek handlowych oferujących klientom usługę cash back. Na koniec 2021 r. placówek oferujących tę usługę było 271 tys., więcej o 7,1 tys. w porównaniu do końca września 2021 r.
Na przestrzeni IV kwartału 2021 r. zarejestrowano 5,44 mln wypłat sklepowych (cash back) na łączną kwotę 748,1 mln zł. W omawianym kwartale odnotowano zmniejszenie liczby transakcji o 171 tys. (spadek o 3%), przy równoczesnym zmniejszeniu łącznej wartości przeprowadzonych transakcji o 3,4 mln zł (spadek o 0,5%). Zatem w IV kwartale 2021 r. miało miejsce mniejsze wykorzystanie wypłaty sklepowej (cash back) niż w III kwartale ub.r.

2. Karty płatnicze w obiegu

2.1. Ogólna liczba kart

Według danych z banków, na koniec 2021 r. na polskim rynku znajdowało się w obiegu 43,3 mln kart płatniczych, to jest więcej o 470 tys. kart niż na koniec września 2021 r. Liczba kart uległa zwiększeniu w porównaniu do stanu z końca września 2021 r. (wzrost o 1,1%). Mając na względzie incydentalny charakter spadku liczby kart w III kwartale 2021 r. (wynikający z decyzji wydawców o zamknięciu części kart trwale nieaktywnych) można przypuszczać, że w kolejnych kwartałach trend wzrostowy dla liczby kart zostanie odbudowany (wykres nr 2.1).

Wykres 2.1 Liczba kart płatniczych (w mln szt.) w Polsce na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2005 r.

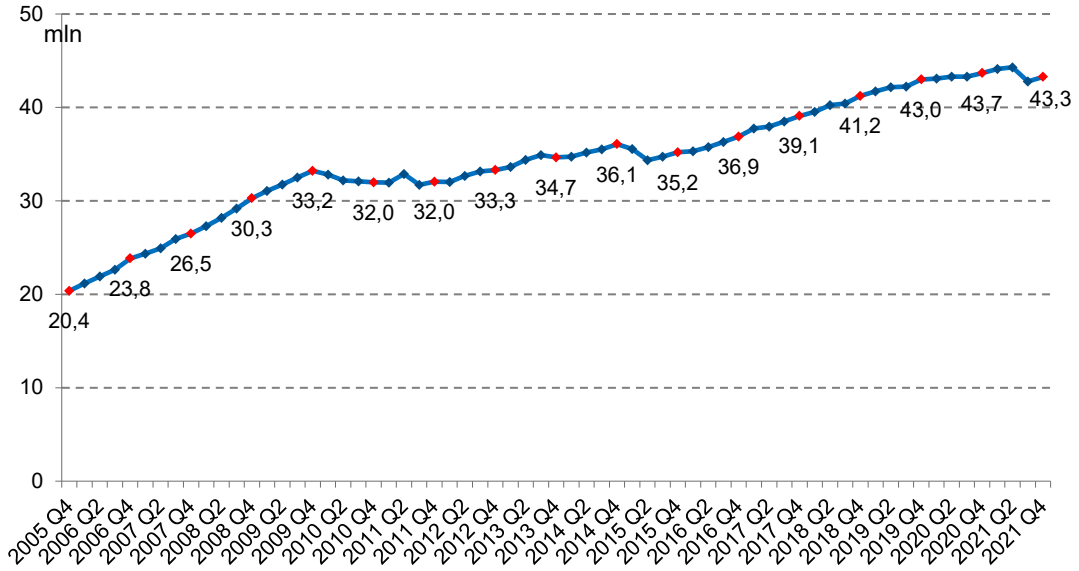

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

Wśród kart wyróżniono kategorię kart aktywnych, tj. kart, którymi została dokonana co najmniej jedna transakcja gotówkowa bądź bezgotówkowa w ciągu danego kwartału. Na koniec 2021 r. liczba aktywnych kart płatniczych wyniosła 30,9 mln szt. (wykres nr 2.2). Liczba kart aktywnych zwiększyła się o 163 tys. szt. w porównaniu z końcem września 2021 r. (wzrost o 0,5%). Warto podkreślić, że w IV kwartale 2021 r. karty aktywne stanowiły 71,3% wszystkich wyemitowanych kart i była to wartość nieznacznie niższa niż odnotowana w III kwartale 2021 r. (71,7%).

Wykres 2.2 Liczba kart płatniczych aktywnych (w mln szt.) oraz ich udział procentowy w ogólnej liczbie kart wyemitowanych w Polsce na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r.

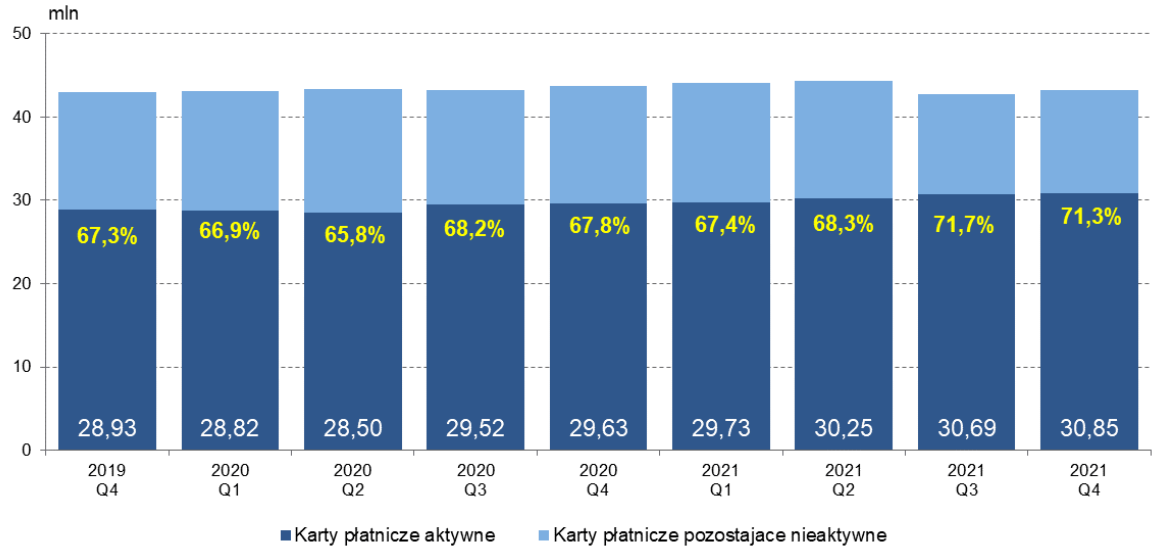

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

2.2. Karty płatnicze w podziale na rodzaje według systemów kartowych

Przeważającą pozycję na rynku polskim, jeśli chodzi o organizacje płatnicze, z logo których są wydawane karty płatnicze, nadal utrzymuje organizacja VISA, do której należy 52,5% wydanych w Polsce kart płatniczych, natomiast drugie miejsce – z 47,2% udziałem w rynku – zajmuje organizacja Mastercard (wykres nr 2.3.). W IV kwartale 2021 r. udział kart VISA był mniejszy o 0,5 punktu procentowego. Na koniec 2021 r. udział pozostałych kart, w tym głównie kart własnych banków, plasował się na poziomie 0,3%.

Wykres 2.3 Struktura wydanych kart według poszczególnych systemów kartowych - stan na koniec III oraz IV kwartału 2021 r.

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

2.3. Karty płatnicze w podziale na rodzaje według sposobu rozliczania transakcji

Podobnie jak we wcześniejszych okresach, największy udział na polskim rynku kart miały karty debetowe (82,5%). Na koniec 2021 r. kart debetowych było 35,7 mln szt., a na drugiej pozycji (12%) znalazły się karty kredytowe w liczbie 5,179 mln szt. Karty przedpłacone, których odnotowano 2,2 mln szt., posiadały 5,1% udziału w rynku. Najmniej liczną kategorią obecną na rynku były karty obciążeniowe, których w obiegu było 182,3 tys., co stanowiło 0,4% udziału w rynku. Strukturę wydanych kart w podziale na karty debetowe, kredytowe, przedpłacone i obciążeniowe na koniec III oraz IV kwartału 2021 r. przedstawiono na wykresie nr 2.4.

Wykres 2.4 Struktura wydanych kart w podziale na karty debetowe, kredytowe, obciążeniowe oraz przedpłacone - stan na koniec III oraz IV kwartału 2021 r.

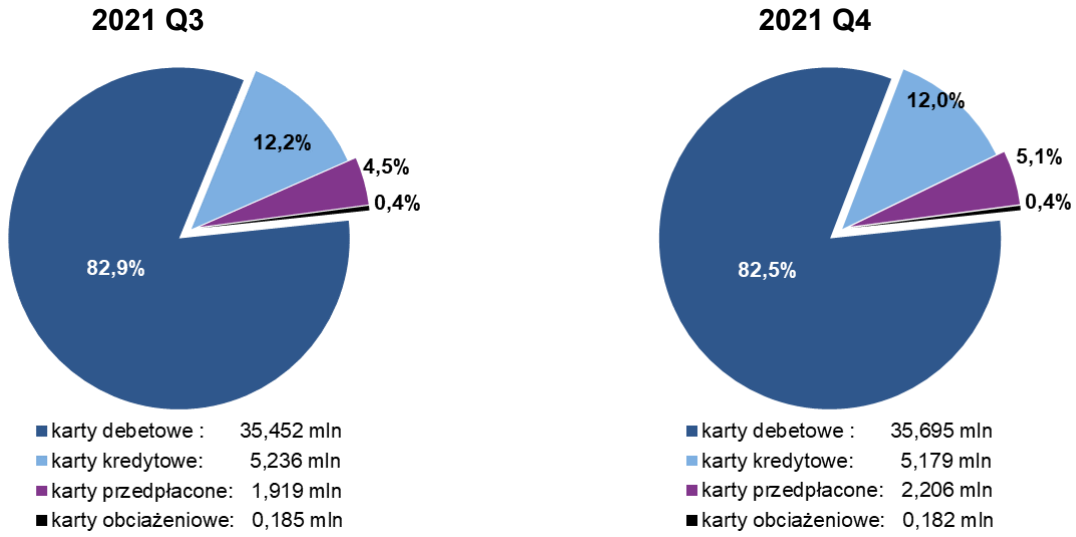

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

2.3.1. Karty debetowe

Karty debetowe charakteryzują się tym, iż umożliwiają dokonywanie zakupów lub wypłatę gotówki tylko do wysokości środków zgromadzonych na rachunku bankowym. Transakcje wykonywane przy użyciu kart debetowych (z wyjątkiem transakcji realizowanych z wykorzystaniem funkcji zbliżeniowej w trybie off-line) są autoryzowane, tzn. że przy każdym użyciu karty weryfikowana jest karta płatnicza oraz dostępność środków zgromadzonych na rachunku bankowym. Karty debetowe są wydawane przez większość banków standardowo w pakiecie do każdego otwieranego rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego. W IV kwartale 2021 r. liczba kart debetowych wyniosła 35,7 mln szt., czyli w porównaniu do kwartału poprzedniego zwiększyła się o 242 tys., co stanowiło wzrost o 0,7% (wykres 2.5).

Wykres 2.5 Liczba kart debetowych (w mln szt.) na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r.

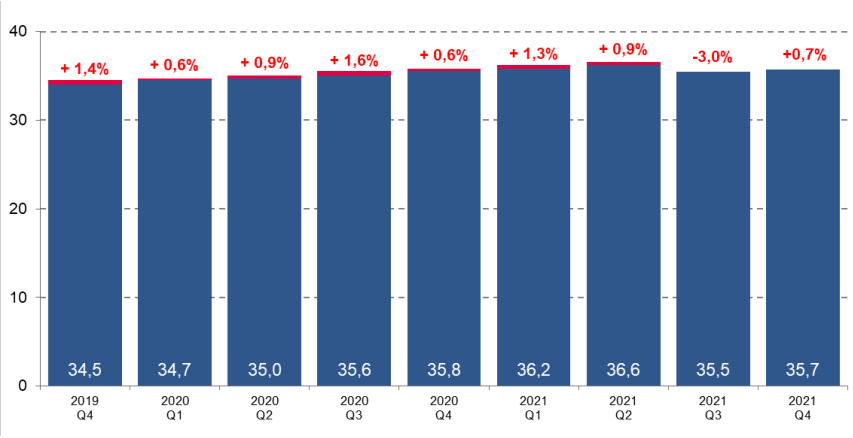

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

2.3.2. Karty kredytowe

Drugie pod względem liczebności są karty kredytowe. Są to karty umożliwiające posiadaczowi skorzystanie z oferowanego przez bank limitu kredytowego. Zazwyczaj banki wyznaczają tzw. okres bezodsetkowy, w którym klient może dokonywać płatności, korzystając z nieoprocentowanego kredytu. Na okres bezodsetkowy składa się miesięczny okres rozliczeniowy (28-31 dni) i okres na spłatę zadłużenia bez odsetek (około 20-25 dni, w zależności od banku i rodzaju karty). Posiadanie karty kredytowej nie wiąże się z koniecznością otwarcia rachunku bieżącego w banku wydającym kartę kredytową.

Na koniec 2021 r. łączna liczba kart kredytowych wyniosła 5,179 mln szt. W porównaniu do końca września 2021 r. liczba kart kredytowych uległa zmniejszeniu o 57 tys., co stanowiło spadek o 1,1% (wykres nr 2.6).

Wykres 2.6 Liczba kart kredytowych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r.

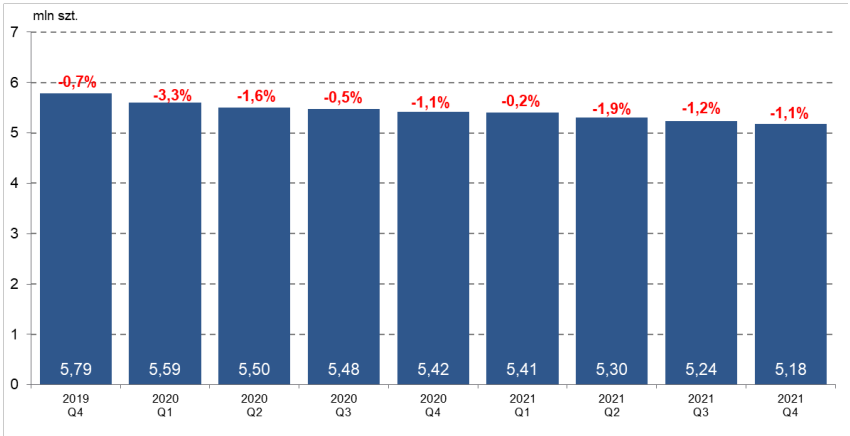

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

Na koniec 2021 r. w Polsce wartość kredytów zaciągniętych na karty kredytowe wyniosła 14,307 mld zł i uległa zmniejszeniu o 230 mln zł w porównaniu do września 2021 r. (spadek o 1,2%).

Równocześnie na koniec 2021 r. wskaźnik udziału kredytów zagrożonych w ogólnej wartości kredytów udzielonych za pośrednictwem kart kredytowych wyniósł 6,1% (czyli był niższy niż na koniec września 2021 r., gdy wynosił 6,6%). Wielkość wskaźnika kredytów zagrożonych na kartach kredytowych na przestrzeni kolejnych miesięcy od stycznia 2020 r. przedstawiono na wykresie nr 2.7.

Wykres 2.7 Wskaźniki udziału kredytów zagrożonych w wybranych kategoriach kredytów w kolejnych miesiącach od stycznia 2020 r.

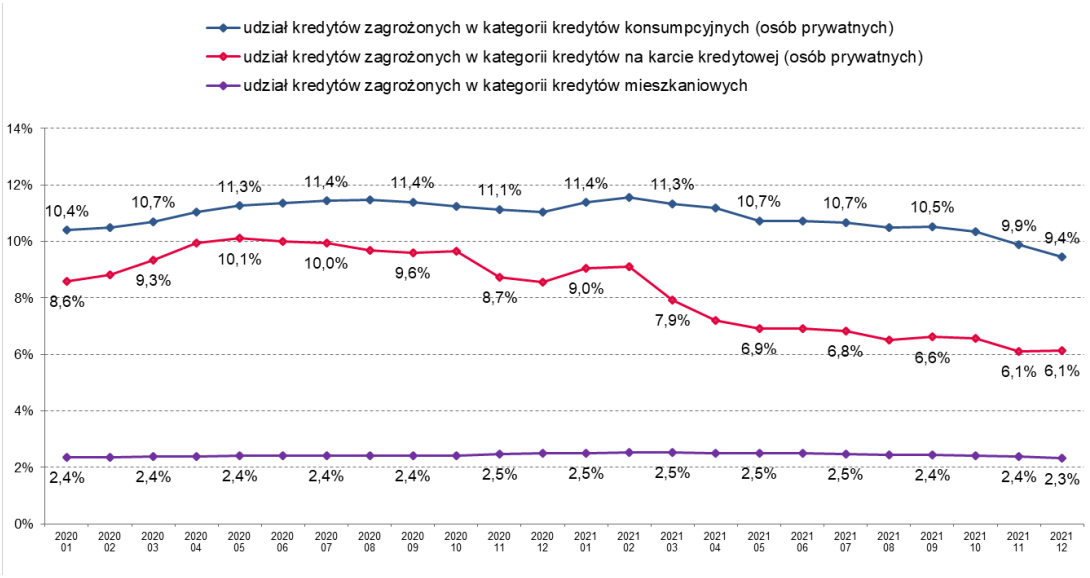

Źródło: Departament Stabilności Finansowej, NBP

2.3.3. Karty obciążeniowe

Karty obciążeniowe (zwane również „charge") pozwalają na korzystanie z przyznanego miesięcznego limitu kredytowego. Rachunek posiadacza karty obciążeniowej jest obciążany przez bank – z reguły raz w miesiącu – kwotą należności wykorzystania limitu kredytowego. Na koniec 2021 r. liczba kart obciążeniowych wynosiła 182,3 tys. szt. (wykres nr 2.8) i zmniejszyła się o 2,4 tys. szt. w porównaniu do września 2021 r. (spadek o 1,3%). Udział kart typu charge w rynku kart płatniczych wyniósł 0,4% (analogicznie jak w kwartale poprzedzającym).

Wykres 2.8 Liczba kart obciążeniowych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r.

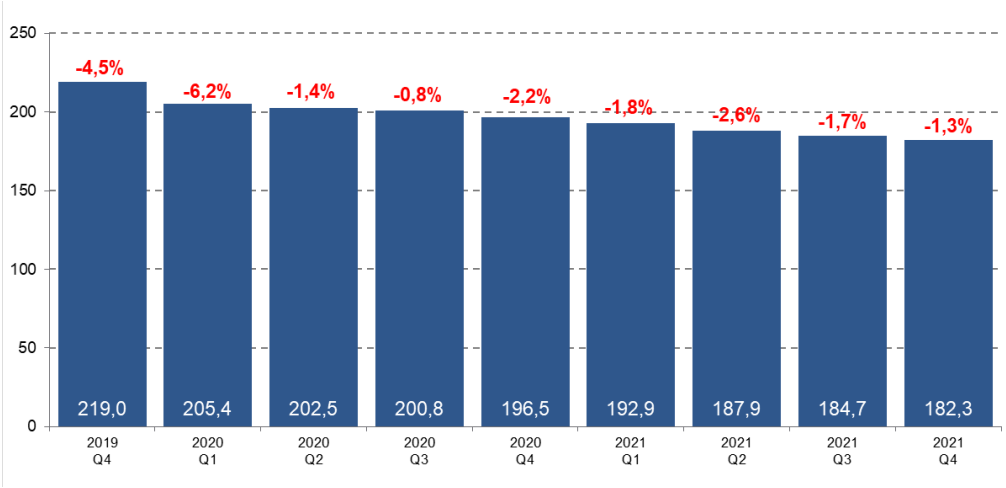

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

2.3.4. Karty przedpłacone

Karty przedpłacone (z ang. *prepaid cards*) umożliwiają dokonywanie płatności z wykorzystaniem środków dostępnych na przypisanym do karty rachunku płatniczym. Przed użyciem karty rachunek ten należy zasilić środkami, np. poprzez polecenie przelewu zlecone w serwisie bankowości internetowej lub w formie wpłaty gotówki w oddziale banku.

Na koniec grudnia 2021 r. liczba kart przedpłaconych wynosiła 2,2 mln szt. (wykres nr 2.9). Kart przedpłaconych było więcej o 288 tys. niż na koniec września 2021 r. (wzrost o 15%). Udział kart przedpłaconych w rynku wyniósł 5,1% (w poprzednim kwartale 4,5%).

Wykres 2.9 Liczba kart przedpłaconych (w mln szt.) na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r.

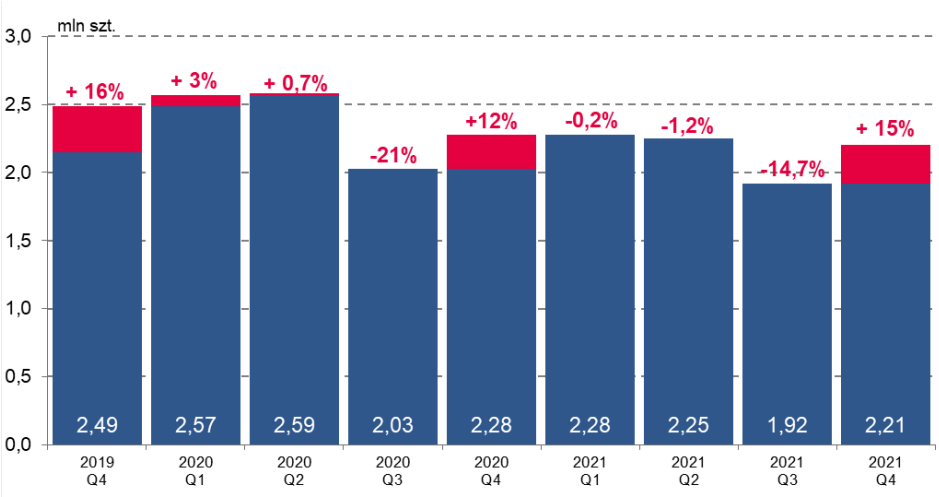

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

2.4. Karty płatnicze w podziale na rodzaje według technologii zapisu danych

Strukturę wydanych kart w podziale na karty wyposażone tylko w pasek magnetyczny, karty z paskiem magnetycznym i mikroprocesorem (tzw. karty hybrydowe), karty wyposażone tylko w mikroprocesor oraz karty wirtualne na koniec III oraz IV kwartału 2021 r. ilustruje wykres nr 2.10.

Wykres 2.10 Struktura kart w podziale na technologię zapisu danych w III oraz IV kwartale 2021 r.

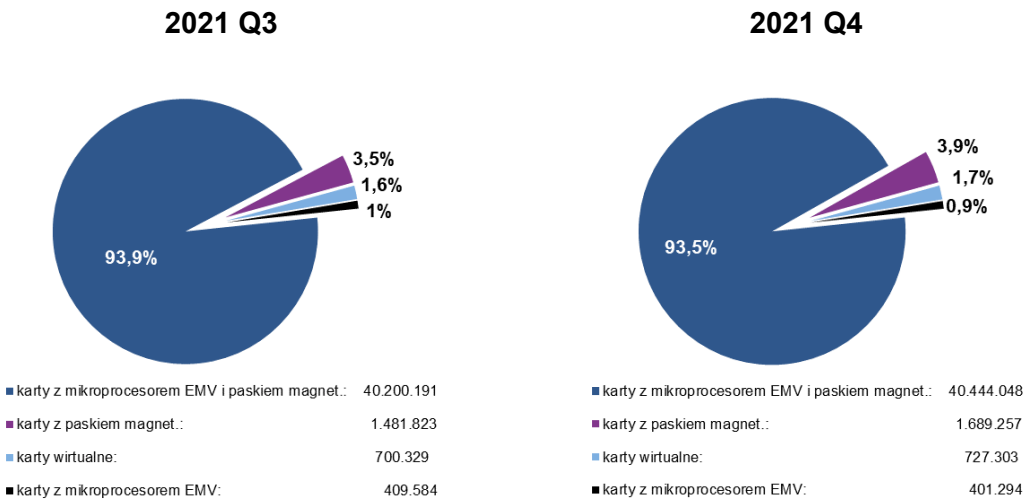

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

Na koniec 2021 r. kart hybrydowych - tj. wyposażonych zarówno w pasek magnetyczny, jak i mikroprocesor - było w obiegu 40,4 mln szt. (wykres nr 2.11). Karty hybrydowe są dominującą kategorią kart na rynku polskim, stanowiąc 93,5%. W porównaniu do poprzedniego kwartału liczba kart hybrydowych zwiększyła się o 244 tys. sztuk (wzrost o 0,6%).

Wykres 2.11 Liczba kart z paskiem magnetycznym i z mikroprocesorem na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r.

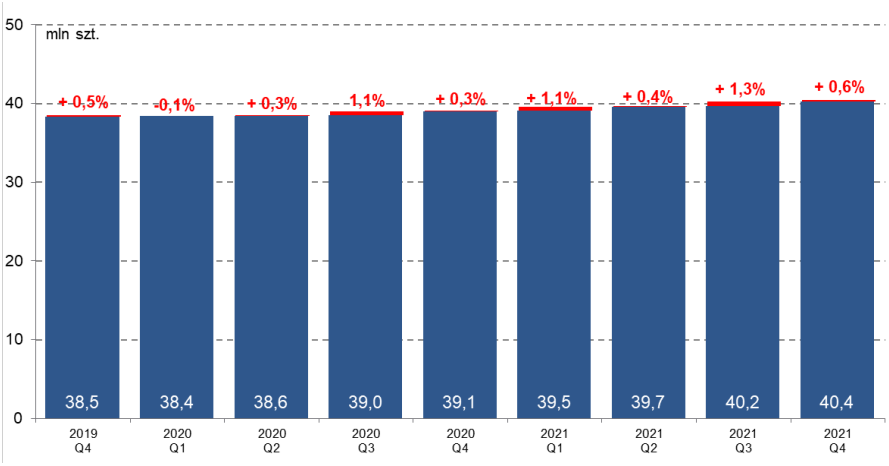

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

W omawianym okresie wzrosła liczba kart wyposażonych wyłącznie w pasek magnetyczny. Na koniec 2021 r. liczba takich kart wynosiła 1,69 mln szt. i była większa się o 207 tys. w porównaniu do września 2021 r., co stanowiło wzrost o 14% (wykres nr 2.12). Na koniec 2021 r. udział w rynku kart wyposażonych wyłącznie w pasek magnetyczny wyniósł 3,9% (w poprzednim kwartale 3,5%).

Wykres 2.12 Liczba kart tylko z paskiem magnetycznym (w mln szt.) na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r.

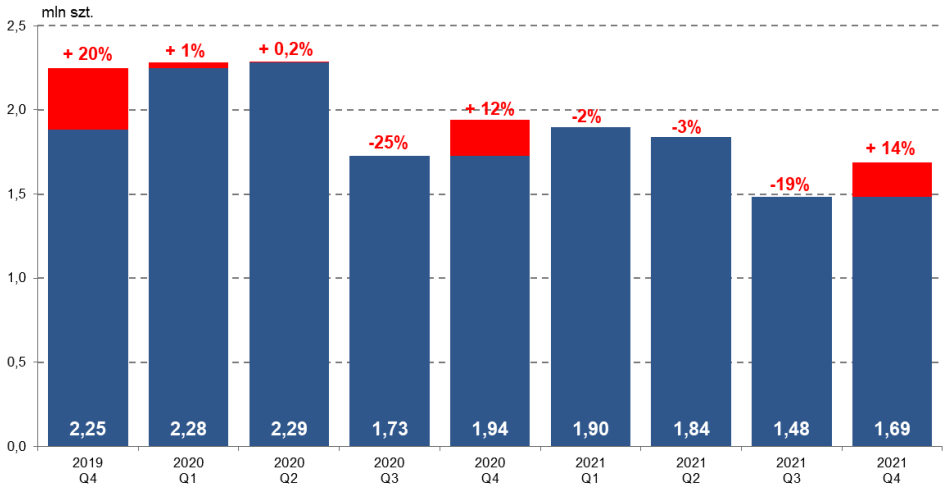

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

Od 2004 roku na rynku polskim występują tzw. karty wirtualne, służące do dokonywania płatności za pośrednictwem Internetu oraz płatności mobilnych. Na koniec IV kwartału 2021 r. liczba kart wirtualnych kształtowała się na poziomie 727,3 tys. Od września 2021 r. liczba kart wirtualnych zwiększyła się o 27 tys. kart (wzrost o 3,9%). Na koniec 2021 r. udział tych kart w ogólnej liczbie kart wynosił 1,7% (w poprzednim kwartale stanowił 1,6%).

Na koniec 2021 r. łączna liczba kart wyposażonych tylko w mikroprocesor EMV wyniosła 401,3 tys. i na przestrzeni IV kwartału 2021 r. zmniejszyła się o 8,3 tys. (spadek o 2%). Udział tych kart w ogólnej liczbie wydanych kart wyniósł 0,9% (w poprzednim kwartale stanowił 1%). Szczegółowe dane dotyczące kategorii wydanych kart prezentuje załącznik nr 1.

2.5. Karty płatnicze zbliżeniowe

Transakcje zbliżeniowe odbywają się bezstykowo (konieczne jest tylko zbliżenie karty do terminala). Transakcje zbliżeniowe są możliwe dzięki technologii, która wykorzystuje umieszczony w karcie miniaturowy układ scalony oraz wbudowaną antenę radiową. Od marca 2020 r. podanie kodu PIN jest wymagane przy płatnościach powyżej 100 zł.

Na koniec 2021 r., wg danych przekazanych przez banki, kart z funkcją zbliżeniową znajdowało się w obiegu 40,2 mln. Liczba kart zbliżeniowych, w porównaniu do kwartału poprzedniego, zwiększyła się o 648 tys. szt., co stanowiło wzrost o 1,6%.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż udział kart zbliżeniowych w całości rynku osiągnął poziom 92,9% (w poprzednim kwartale 92,4%). Jest to najwyższy odnotowany odsetek w dotychczasowych obserwacjach. Liczbę kart zbliżeniowych oraz udział, jaki stanowią w liczbie wszystkich kart płatniczych wyemitowanych na rynku polskim na przestrzeni kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r., przedstawia wykres nr 2.13.

Wykres 2.13 Liczba (w mln szt.) wyemitowanych kart zbliżeniowych oraz udział kart zbliżeniowych w liczbie wszystkich kart płatniczych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r.

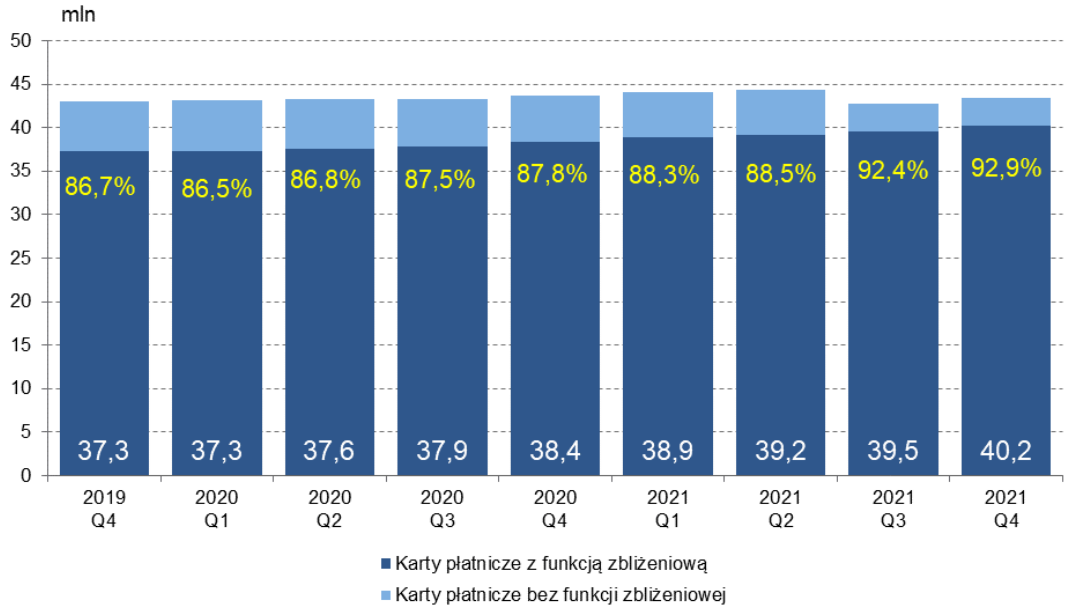

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

3. Transakcje z wykorzystaniem kart płatniczych

3.1. Liczba transakcji

Według danych od banków, w IV kwartale 2021 r. przeprowadzono przy użyciu kart płatniczych 2,1 mld transakcji (gotówkowych oraz bezgotówkowych). W porównaniu do poprzedniego kwartału liczba transakcji była mniejsza o 78,8 mln, co stanowiło spadek o 3,7% (wykres nr 3.1). W okresie roku nastąpił wzrost o 23%, a na przestrzeni dwóch lat wzrost o 22%.

Wykres 3.1 Liczba (w mld) transakcji kartami w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

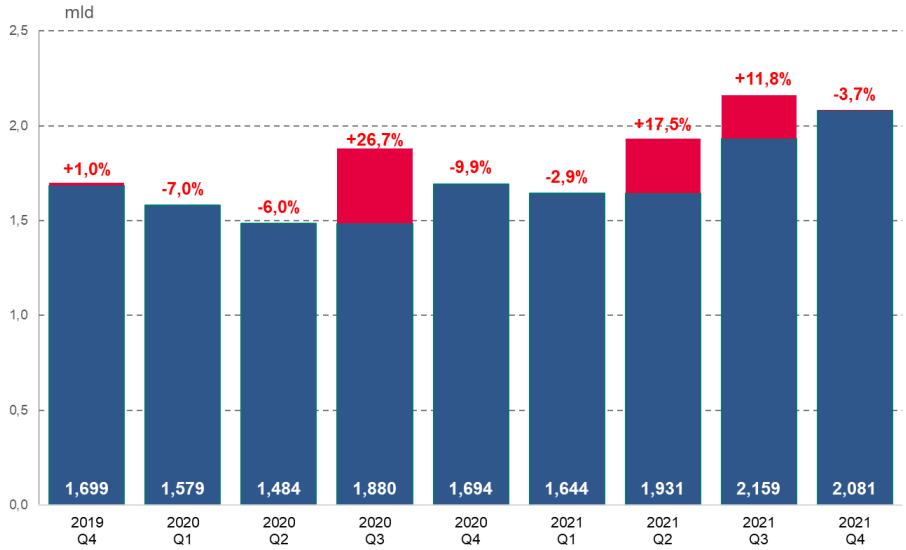

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

W IV kwartale 2021 r. – analogicznie jak w kwartale poprzednim – przedstawiał się udział poszczególnych typów transakcji w zależności od rodzaju użytej karty. I tak, przeważająca większość transakcji była dokonywana kartami debetowymi, tj. 93,6%. Mniej liczne były transakcje dokonywane kartami kredytowymi (5,9%), kartami przedpłaconymi (0,4%) oraz kartami obciążeniowymi (0,1%) (wykres nr 3.2).

Wykres 3.2 Struktura liczby przeprowadzonych transakcji przy użyciu kart w III oraz IV kwartale 2021 r.

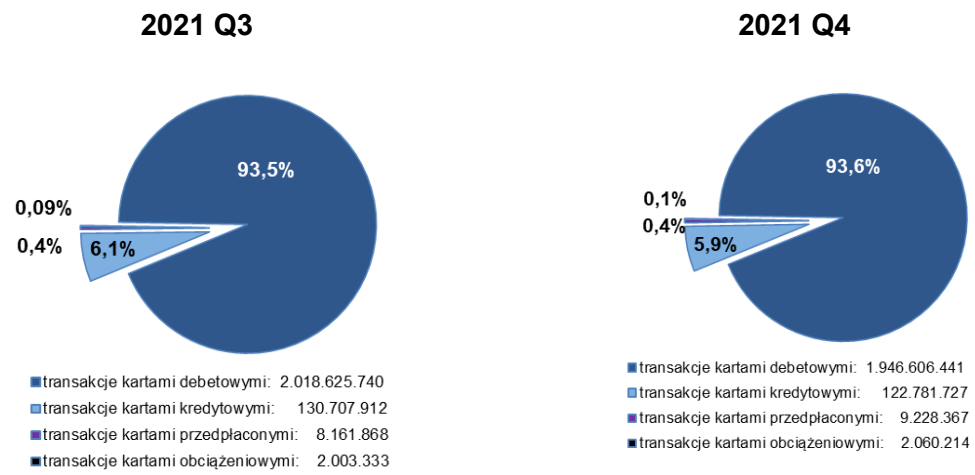

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

Do kategorii transakcji kartowych, o których informacje są przekazywane przez banki do NBP, zaliczają się wszystkie rodzaje transakcji, jakie można było przeprowadzić przy użyciu karty, np. wypłata gotówki z bankomatu, wypłata gotówki w kasie banku, usługa wypłaty sklepowej (*cash back)*, płatności bezgotówkowe w punktach handlowo-usługowych i płatności bezgotówkowe za pośrednictwem Internetu. Przedstawiane dane obejmują wszystkie operacje dokonane przy użyciu kart wydanych przez banki swoim klientom, zarówno na terenie kraju, jak i poza jego granicami. Transakcje bezgotówkowe stanowiły 93,6% liczby wszystkich transakcji kartowych. Na przestrzeni ostatniego roku wskaźnik ten wzrósł o 1,4 punktu procentowego (wykres nr 3.3).

Wykres 3.3 Udział transakcji bezgotówkowych i gotówkowych w ogólnej liczbie transakcji przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych – porównanie IV kwartału (rok do roku)

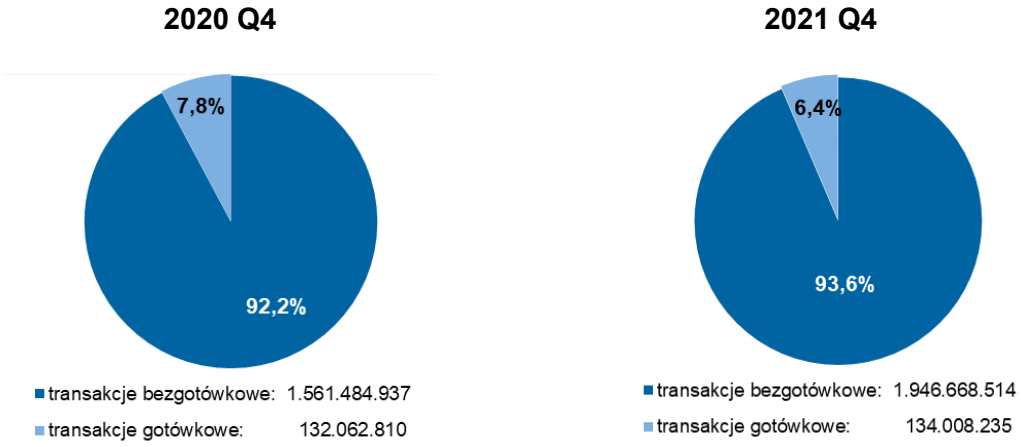

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

3.2. Wartość transakcji

W IV kwartale 2021 r. przy użyciu kart dokonano transakcji na łączną kwotę 255 mld zł. W porównaniu do poprzedniego kwartału ich wartość zwiększyła się o 3,1 mld zł, co stanowi wzrost o 1,2% (wykres nr 3.4). W okresie roku nastąpił wzrost o 20%, a na przestrzeni dwóch lat wzrost o 21%.

Wykres 3.4 Wartość (w mld zł) transakcji kartami w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

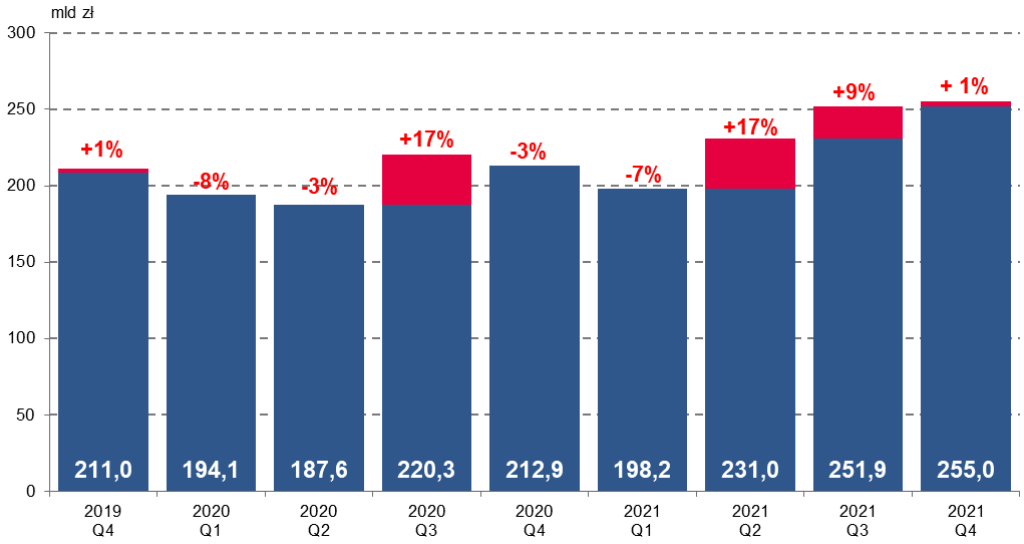

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

W ogólnej wartości transakcji przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych przeważają transakcje bezgotówkowe. W IV kwartale 2021 r. ich udział w ogólnej wartości transakcji przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych wyniósł 53,8%. Na przestrzeni omawianego kwartału wskaźnik ten zwiększył się o 0,6 punktu procentowego, natomiast na przestrzeni roku nastąpiła zmiana o 3 punkty procentowe (wykres 3.5).

Równocześnie udział transakcji gotówkowych wyniósł 46,2%. Jako transakcje gotówkowe realizowane przy użyciu kart płatniczych rozumiane są: wypłaty gotówkowe z bankomatów, wypłaty w kasach banków oraz wypłaty sklepowe *cash back*.

Wykres 3.5 Udział wartości transakcji bezgotówkowych i gotówkowych przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych – porównanie IV kwartału rok do roku

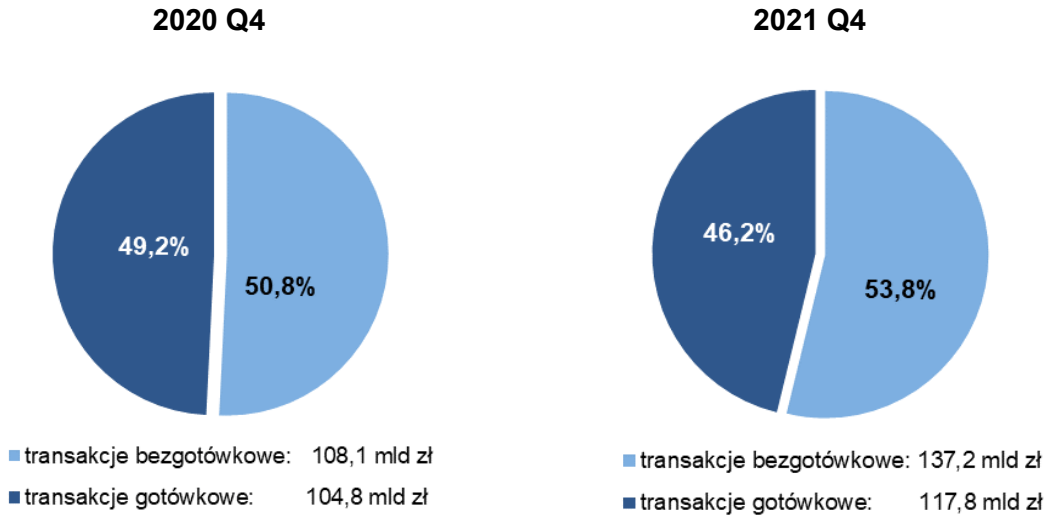

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

W IV kwartale 2021 r. średnia wartość transakcji (gotówkowych oraz bezgotówkowych) przeprowadzonej przy użyciu karty płatniczej wyniosła 123 zł i była zauważalnie wyższa niż w poprzednim kwartale (117 zł).

Innym wskaźnikiem charakteryzującym zachowania użytkowników kart płatniczych jest średnia liczba transakcji przeprowadzanych pojedynczą kartą. W IV kwartale 2021 r. na jedną kartę przypadało średnio 48 przeprowadzonych transakcji (w poprzedzającym kwartale na kartę przypadało średnio 50 transakcji). Odnotowano zatem niewielki spadek tego wskaźnika na przestrzeni IV kwartału 2021 r.

3.3. Transakcje bezgotówkowe

3.3.1. Dane pochodzące z sektora bankowego

W IV kwartale 2021 r., według danych przekazanych przez banki, przeprowadzono 1,9 mld transakcji bezgotówkowych, czyli mniej o 69,9 mln transakcji niż w poprzednim kwartale, co stanowiło spadek o 3,5%. Porównując IV kwartał 2021 r. do IV kwartału 2020 r., można zaobserwować, iż liczba transakcji wzrosła o 25%, a na przestrzeni dwóch lat wzrosła o 27% (wykres nr 3.6).

Wykres 3.6 Liczba (w mld) transakcji bezgotówkowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

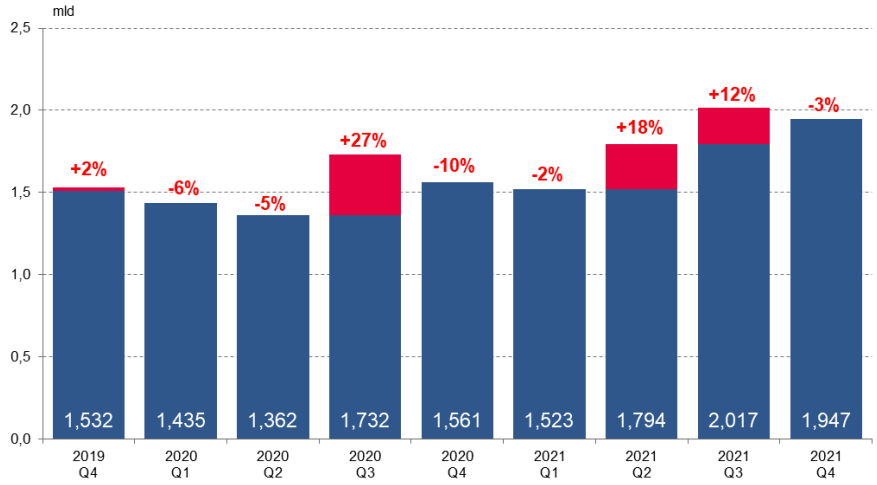

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

Według danych z banków, w IV kwartale 2021 r. przy użyciu kart dokonano na rynku polskim transakcji bezgotówkowych na łączną kwotę 137,2 mld zł (wykres nr 3.7). Wartość wzrosła o 3,3 mld zł w porównaniu do poprzedniego kwartału (wzrost o 2,4%). Porównując IV kwartał 2021 r. do analogicznego okresu w latach ubiegłych, w okresie roku nastąpił wzrost o 27%, a na przestrzeni dwóch lat wzrost o 35%.

Wykres 3.7 Wartość (w mld zł) transakcji bezgotówkowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

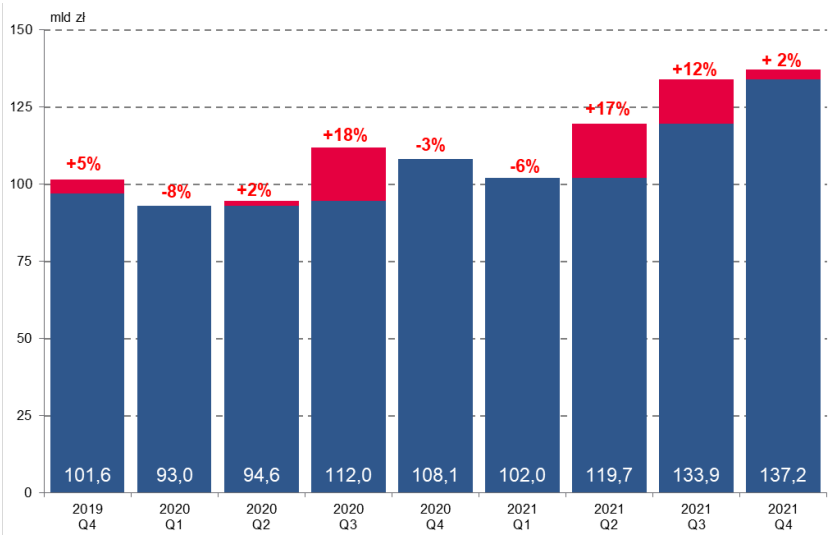

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

W IV kwartale 2021 r. pojedyncza karta płatnicza posłużyła do realizacji średnio 45 transakcji bezgotówkowych (w poprzednim kwartale było to 47 transakcji). Na przestrzeni dłuższego okresu zmiany omawianego wskaźnika prezentuje wykres nr 3.8.

W IV kwartale 2021 r średnia wartość transakcji bezgotówkowej przeprowadzonej przy użyciu karty wynosiła 70 zł., co oznacza zauważalny wzrost w porównaniu do poprzedzającego kwartału (66,4 zł).

Wykres 3.8 Średnia liczba transakcji bezgotówkowych realizowanych pojedynczą kartą płatniczą w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2012 r.

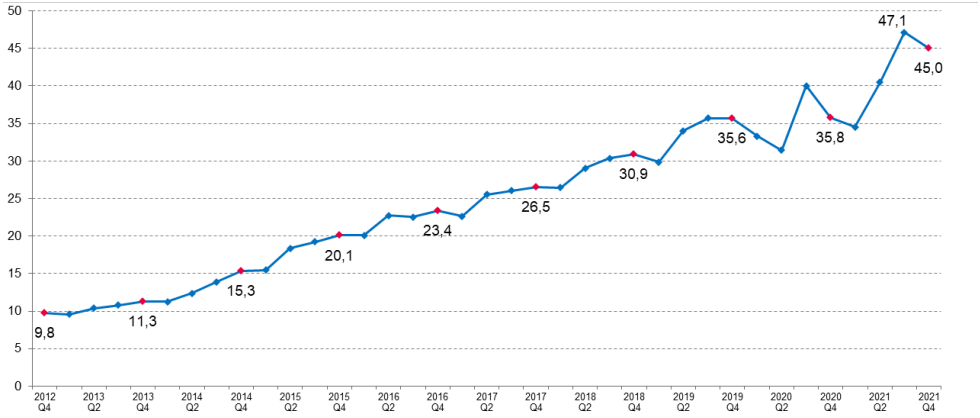

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

3.3.2. Dane od agentów rozliczeniowych

Drugim źródłem informacji o transakcjach przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych są agenci rozliczeniowi działający na rynku polskim. Rejestrują oni transakcje przeprowadzane w punktach handlowo-usługowych akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze na terenie kraju przez klientów polskich oraz zagranicznych. Są to głównie transakcje o charakterze bezgotówkowym, przeprowadzane w terminalach POS bądź za pośrednictwem Internetu, ale również transakcje gotówkowe w formie wypłat sklepowych cash back (o nich szerzej w podrozdziale 3.5).

Z danych uzyskanych od agentów rozliczeniowych wynika, że w IV kwartale 2021 r. zarejestrowano 1,874 mld transakcji, czyli mniej o 70,6 mln w porównaniu do poprzedniego kwartału (spadek o 4%). Porównując analogiczne kwartały rok do roku widoczny jest wzrost o 25%, a na przestrzeni dwóch lat wzrost o 26% (wykres nr 3.9).

Wykres 3.9 Liczba (w mld szt.) operacji bezgotówkowych rozliczanych przez agentów rozliczeniowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

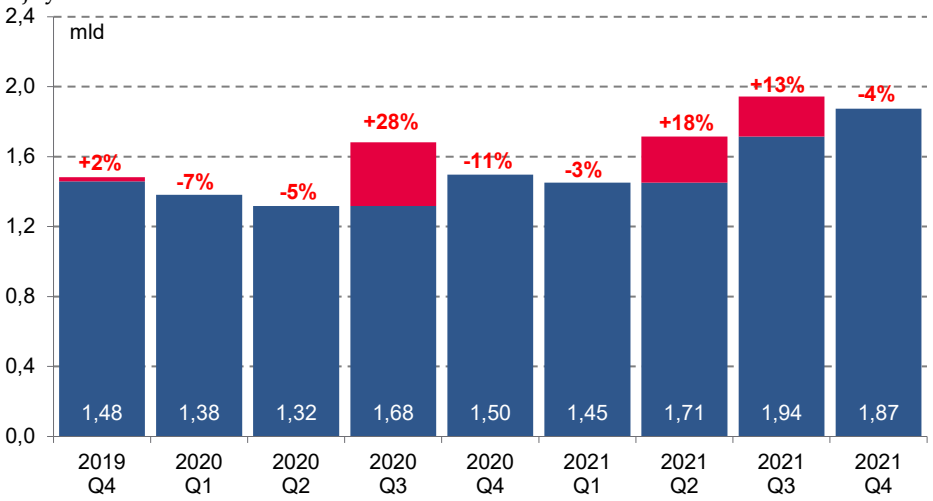

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

Łączna wartość transakcji bezgotówkowych zarejestrowanych przez agentów rozliczeniowych w IV kwartale 2021 r. wynosiła 126,6 mld zł i w porównaniu do kwartału poprzedniego zwiększyła się o 3,5 mld zł, co stanowiło wzrost o 3% (wykres nr 3.10). W dłuższej perspektywie, porównując z analogicznym okresem roku ubiegłego odnotowano wzrost o 26%, a na przestrzeni dwóch ostatnich lat wzrost o 34%.

Wykres 3.10 Wartość (w mld zł) operacji bezgotówkowych rozliczanych przez agentów rozliczeniowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

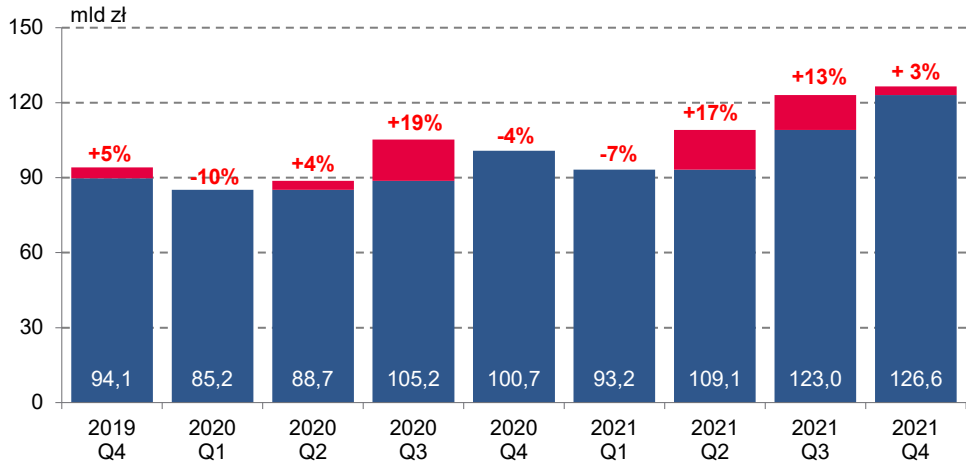

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

W IV kwartale 2021 r. średnia wartość pojedynczej transakcji bezgotówkowej wyniosła 67,5 zł. W analogicznym kwartale w roku ubiegłym wartość ta wyniosła 63,4 zł (wykres nr 3.11).

Wykres 3.11 Średnia wartość (w zł) pojedynczej transakcji bezgotówkowej rejestrowanej przez agentów rozliczeniowych w kolejnych kwartałach od 2005 r.

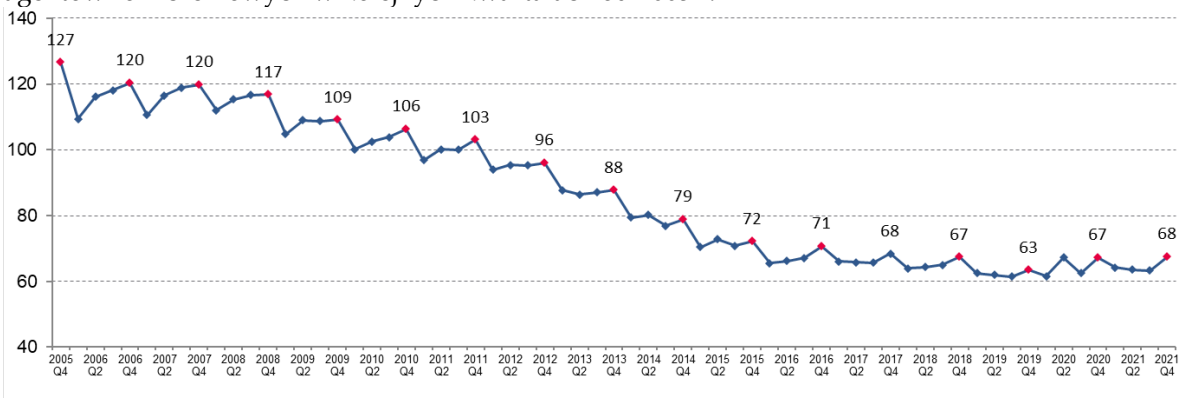

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

W IV kwartale 2021 r. kartami płatniczymi w Internecie zrealizowano 48,8 mln transakcji. Liczba transakcji była większa niż w poprzedzającym kwartale o 3,3 mln transakcji (wzrost o 7%). W ostatnich latach płatności w Internecie są postrzegane jako dynamicznie rozwijający się sektor płatności (wykres nr 3.12). W dłuższej perspektywie, porównując z analogicznym okresem roku ubiegłego odnotowano wzrost o 13%, a na przestrzeni dwóch ostatnich lat wzrost o 45%. Udział transakcji internetowych w ogólnej liczbie płatności bezgotówkowych wyniósł 2,61%.

Wykres 3.12 Liczba (w mln) transakcji przeprowadzanych przy użyciu kart w Internecie w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

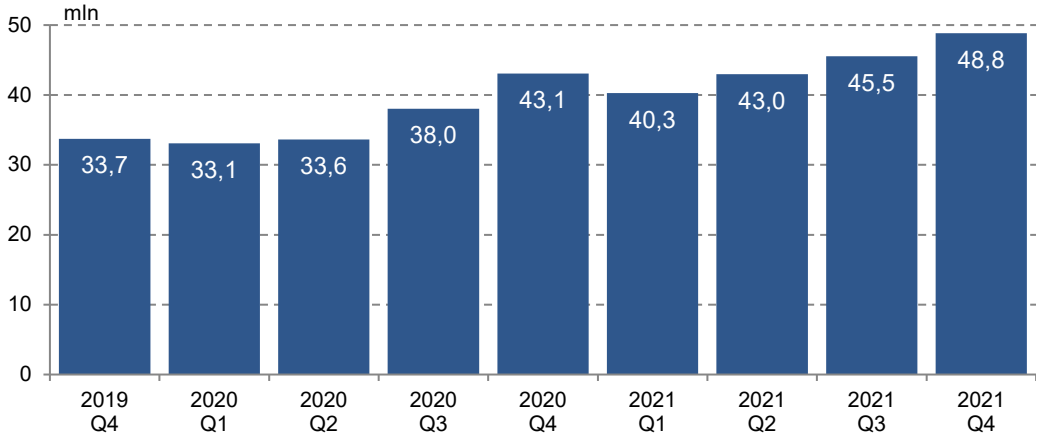

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

W IV kwartale 2021 r. klienci dokonali transakcji w Internecie o łącznej wartości 7,4 mld zł, zatem więcej niż w poprzednim kwartale aż o 1,156 mld zł (wzrost o 19%) (wykres 3.13). Udział wartości transakcji w Internecie w całości transakcji bezgotówkowych wyniósł 5,85% (w poprzedzającym kwartale wyniósł 5,08%).

Wykres 3.13 Wartość (w mld zł) transakcji przeprowadzanych przy użyciu kart w Internecie w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

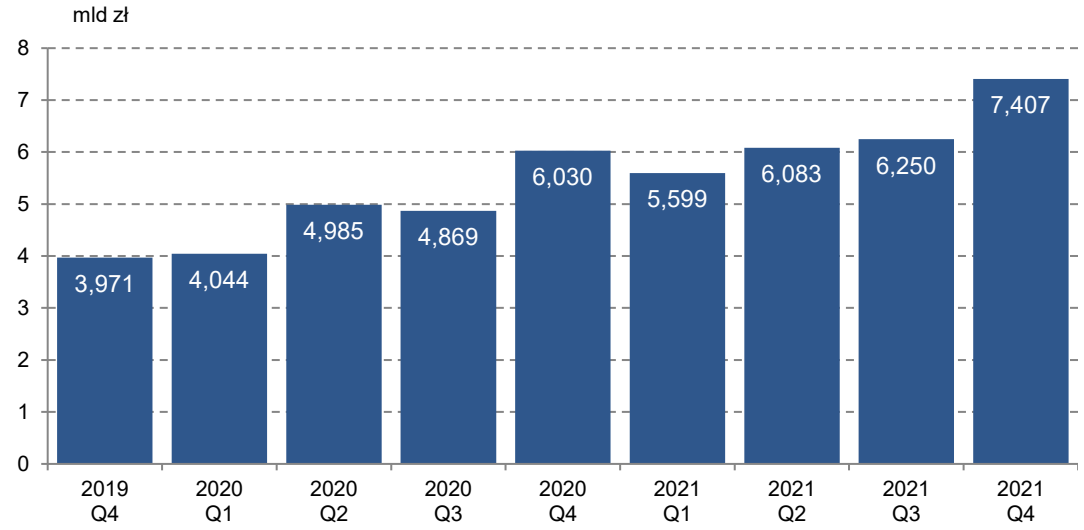

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

3.4. Transakcje zbliżeniowe kartami płatniczym

Na przestrzeni ostatnich lat na rynku polskim nastąpiła prawdziwa rewolucja w sposobie korzystania z kart płatniczych, polegająca na ogromnym wzroście liczby kart zbliżeniowych oraz wzroście liczby transakcji zbliżeniowych. W Polsce na koniec 2021 r. było wydanych 40,174 mln kart płatniczych z funkcją płatności zbliżeniowych. Udział kart zbliżeniowych w ogólnej liczbie kart płatniczych wyniósł 92,9% i była to wartość najwyższa z dotychczas notowanych (w poprzednim kwartale stanowił on 92,4%).

Na koniec grudnia 2021 r. wszystkich zbliżeniowych instrumentów płatniczych, bazujących na kartach płatniczych - wliczając w to także: gadżety, stickery czy karty zainstalowane w telefonie - było łącznie 45 mln. W omawianym IV kwartale 2021 r. ich liczba zwiększyła się o 853 tys. szt. (wzrost o 1,9%).

W IV kwartale 2021 r. kartami płatniczymi w formie zbliżeniowej w Polsce przeprowadzono 1,7 mld transakcji. W porównaniu do poprzedniego kwartału liczba transakcji była mniejsza o 60,6 mln (spadek o 3,4%). W IV kwartale 2021 r. udział płatności zbliżeniowych w ogólnej liczbie bezgotówkowych płatności kartowych wynosił 97,5% (w poprzednim okresie wynosił 97%) (wykres 3.14)[1].

[1] Od II kwartału 2019 r. udział transakcji zbliżeniowych jest liczony jako odsetek transakcji realizowanych w terminalach POS na terytorium RP, bez uwzględniania transakcji w internecie. Natomiast transakcje zbliżeniowe ujmują transakcje dokonane przy użyciu tradycyjnych (plastikowych) kart płatniczych, kart zainstalowanych w telefonie oraz innych nośników umożliwiających dokonywanie płatności zbliżeniowych (np. gadżetów i stickerów). Wprowadzona zmiana dotyczy wszystkich okresów prezentowanych na wykresach 3.14 oraz 3.15.

Wykres 3.14 Liczba (w mln szt.) transakcji bezgotówkowych przeprowadzanych przy użyciu kart zbliżeniowych oraz ich udział w liczbie wszystkich transakcji bezgotówkowych kartami w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

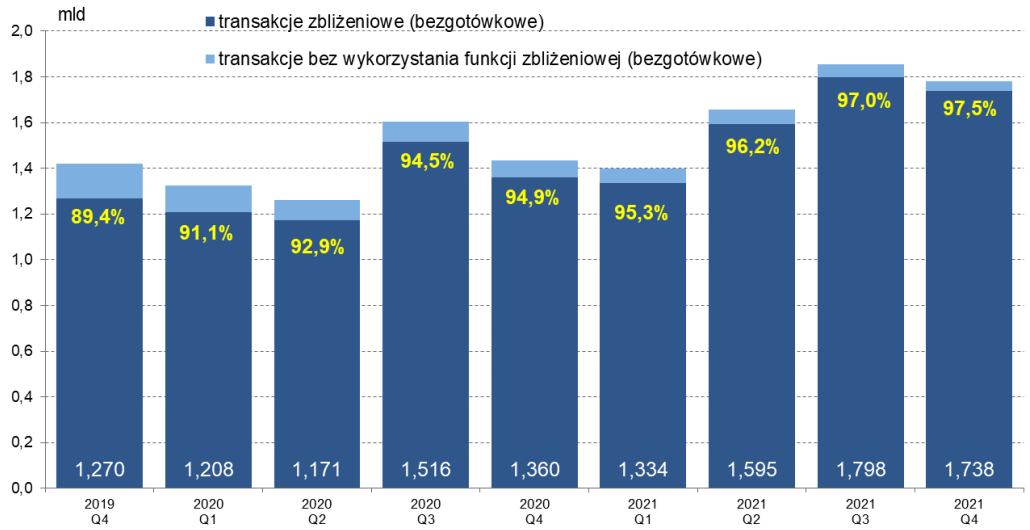

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

Łączna wartość przeprowadzonych bezgotówkowych transakcji zbliżeniowych wyniosła 108,2 mld zł. W porównaniu do kwartału poprzedniego wartość tych transakcji była większa o 3,6 mld zł, co stanowiło wzrost o 3,4%. Udział transakcji zbliżeniowych w całości obrotów bezgotówkowych przeprowadzanych kartami płatniczymi wyniósł 93,6% (w poprzednim okresie wynosił 93%) (wykres nr 3.15). Udział transakcji zbliżeniowych na przestrzeni ubiegłych kwartałów systematycznie wzrasta.

Wykres 3.15 Wartość (w mld zł) transakcji bezgotówkowych przeprowadzanych przy użyciu kart zbliżeniowych oraz ich udział w wartości wszystkich transakcji bezgotówkowych kartami w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

W IV kwartale 2021 r. średnia wartość pojedynczej transakcji zbliżeniowej wyniosła 62 zł. W poprzednim kwartale wskaźnik ten wyniósł 58 zł (wykres nr 3.16).

Wykres 3.16 Średnia wartość (w zł) pojedynczej transakcji kartą płatniczą przeprowadzonej w formie zbliżeniowej w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2015 r.

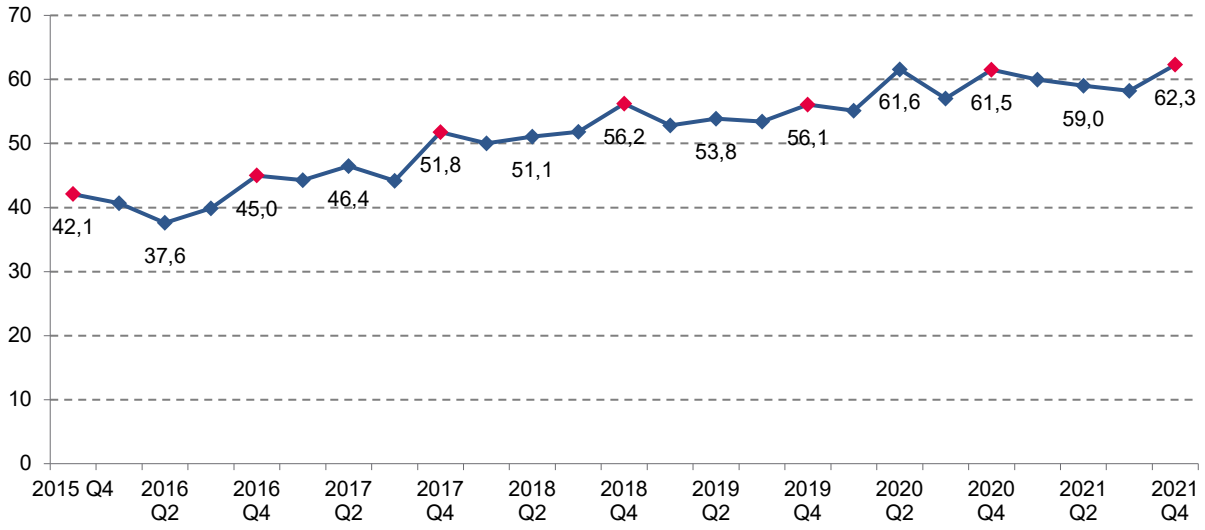

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

4. Infrastruktura rynku kart płatniczych

4.1. Bankomaty

Na koniec grudnia 2021 r. w Polsce było 21.396 bankomatów. W porównaniu do poprzedniego kwartału liczba bankomatów (tj. urządzeń umożliwiających jedynie wypłatę gotówki oraz recyclerów - urządzeń umożliwiających zarówno wypłatę, jak i wpłatę gotówki zlokalizowanych na terytorium RP) zwiększyła się o 40 urządzeń, co stanowi wzrost o 0,2% (wykres nr 4.1).

Wykres 4.1 Liczba bankomatów w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

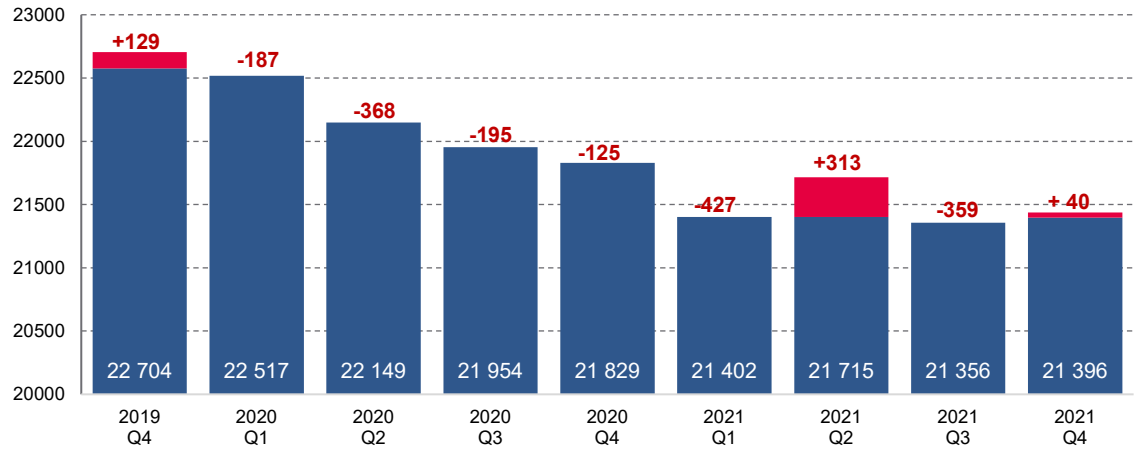

Źródło: dane od banków i niebankowych operatorów bankomatów

NBP gromadzi od 2015 r. dane dotyczące funkcjonujących na rynku polskim urządzeń umożliwiających klientom dokonanie wpłaty gotówki, czyli:
1) recyclerów - urządzeń umożliwiających zarówno wypłatę, jak i wpłatę gotówki,
2) wpłatomatów - urządzeń umożliwiających jedynie wpłatę gotówki.
Na koniec grudnia 2021 r. urządzeń umożliwiających klientom dokonanie wpłaty gotówki było dostępnych 9.343 szt. Liczba urządzeń powiększyła się od września 2021 r. o 206 szt. (wzrost o 2,3%). Liczbę urządzeń do depozytu gotówki na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r. przedstawia wykres nr 4.2.

Wykres 4.2 Liczba urządzeń umożliwiających wpłatę gotówki na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r.

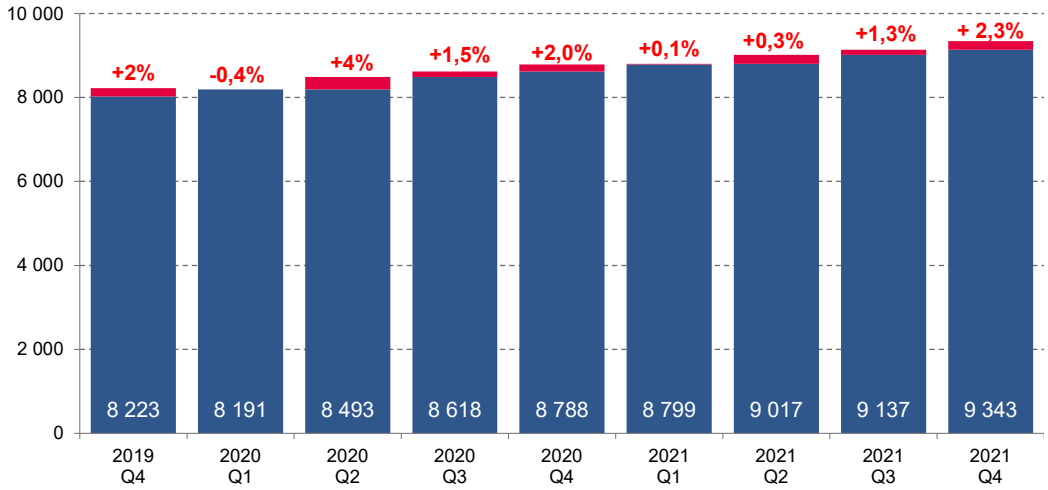

Źródło: dane od banków i niebankowych operatorów bankomatów

W IV kwartale 2021 r. wszystkie typy transakcji przeprowadzanych w bankomatach, do których zalicza się wypłaty gotówkowe, depozyty gotówkowe, przelewy oraz zakup towarów/usług - zostały zrealizowane w liczbie 146 mln szt. W porównaniu do okresu poprzedzającego, przeprowadzono mniej o 6,9 mln transakcji (spadek o 4,5%).

Wypłaty gotówki z bankomatów

Dominującym typem transakcji realizowanych w bankomatach pozostają nadal wypłaty z bankomatów, które w IV kwartale 2021 r. stanowiły 83,9% w całości transakcji bankomatowych (w poprzedzającym kwartale odsetek ten wyniósł 86%).

W IV kwartale 2021 r. w bankomatach na terenie kraju odnotowano 122,5 mln transakcji wypłat gotówki (wykres nr 4.3). Liczba wypłat była mniejsza o 9 mln w porównaniu do poprzedniego kwartału (spadek o 6,8%).

Wykres 4.3 Liczba (w mln) transakcji wypłaty gotówki przeprowadzanych w bankomatach w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

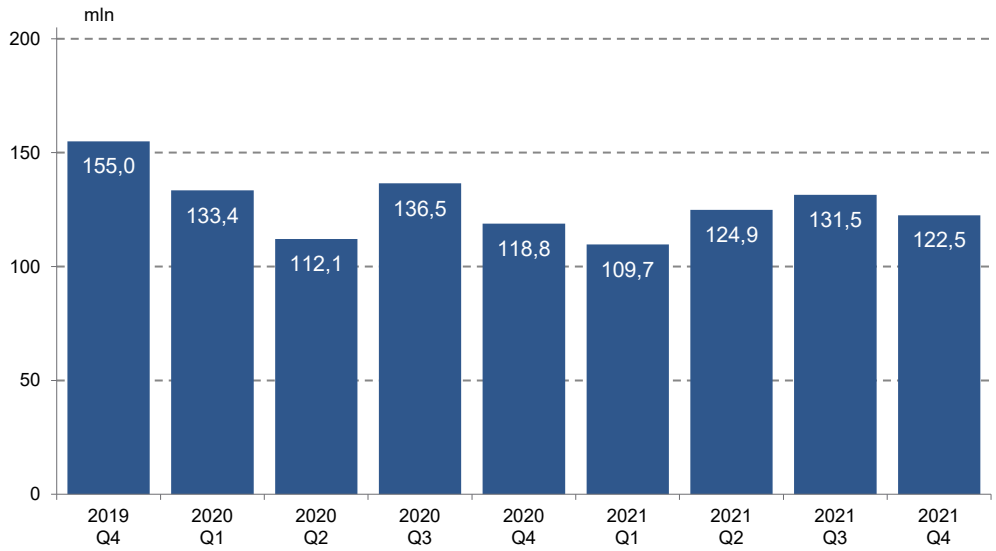

Źródło: dane od banków i niebankowych operatorów bankomatów

W IV kwartale 2021 r. wypłaty gotówki w bankomatach opiewały na łączną kwotę 90,4 mld zł, czyli w porównaniu do III kwartału 2021 r. ich wartość była mniejsza o 737,5 mln zł (spadek o 0,8%) (wykres nr 4.4).

Wykres 4.4 Wartość (w mld zł) transakcji wypłaty gotówki przeprowadzonych w bankomatach w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

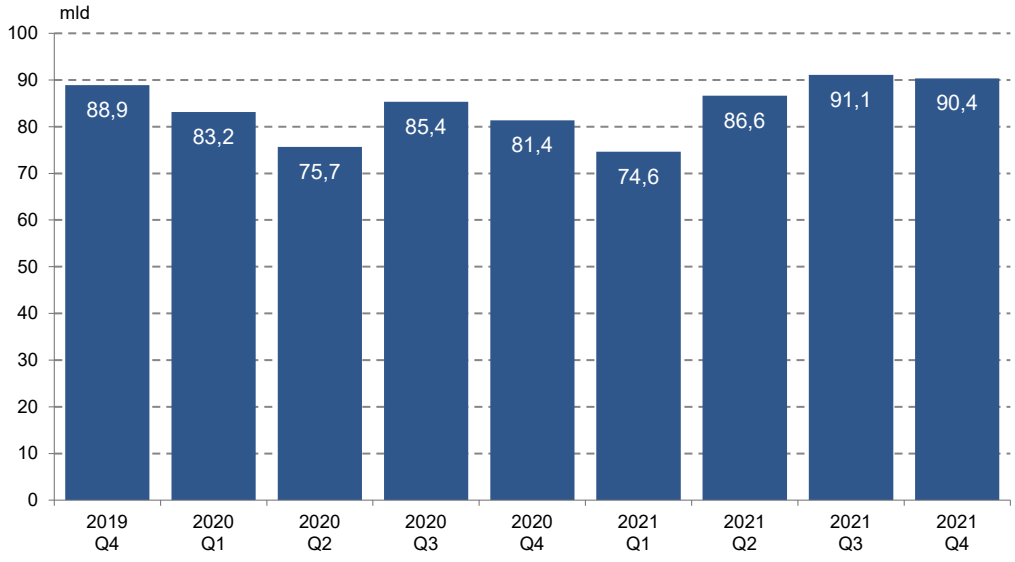

Źródło: dane od banków i niebankowych operatorów bankomatów

W IV kwartale 2021 r. jeden bankomat realizował średnio dziennie 62 wypłaty gotówkowe. Częstość wypłat w bankomatach była zatem mniejsza niż w kwartale poprzedzającym (wówczas wskaźnik wynosił 67).

Średnia wartość pojedynczej transakcji wypłaty gotówki w bankomacie wynosiła 738 zł, czyli była większa niż w kwartale poprzedzającym (693 zł). Średnią wartość pojedynczej wypłaty realizowanej w bankomacie na przestrzeni kolejnych kwartałów od IV kwartału 2010 r. przedstawiono na wykresie nr 4.5.

Wykres 4.5 Średnia wartość (w zł) transakcji wypłaty gotówki przeprowadzonej w bankomatach w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2010 r.

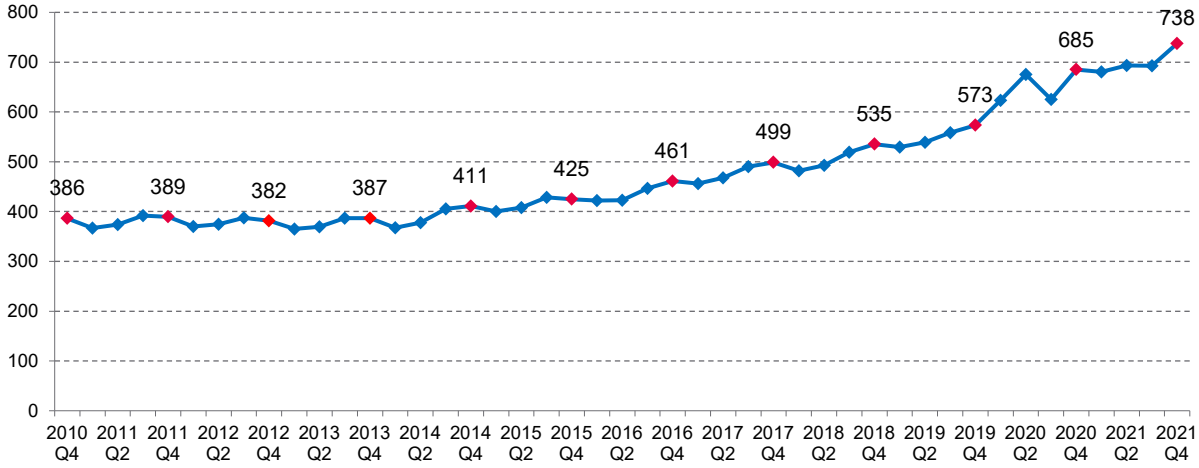

Źródło: dane od banków i niebankowych operatorów bankomatów

Pozostałe operacje w bankomatach

Warto zaznaczyć, że pojęciem transakcja bankomatowa określane są takie transakcje jak: wypłata gotówki, wpłata depozytu gotówkowego, przelew oraz zakup towarów/usług. W IV kwartale 2021 r. średnia wartość transakcji bankomatowej tj. uwzględniająca wszystkie wskazane wcześniej typy operacji w bankomacie, wyniosła 954 zł. Natomiast średnia wartość wypłaty gotówki w bankomacie wyniosła 738 zł (patrz wykres. 4.5).

Różnica między tymi dwiema wartościami średnimi tj. transakcji bankomatowej i wypłaty gotówki wyniosła w IV kwartale 2021 r. – 216 zł. Wysoka wartość tego wskaźnika jest powiązana z rosnącą liczbą przeprowadzanych przez klientów wpłat gotówkowych (depozytów gotówkowych) o wysokiej średniej wartości pojedynczej transakcji.

I tak, w IV kwartale 2021 r. odnotowano 23,3 mln transakcji depozytów gotówkowych w urządzeniach przyjmujących takie wpłaty (wykres nr 4.6). W porównaniu do kwartału poprzedzającego było więcej o 2,1 mln wpłat gotówkowych, co stanowi wzrost o 9,7%. Warto zauważyć, że depozyty gotówkowe stanowiły 16% liczby wszystkich rejestrowanych w bankomatach transakcji.

Wykres 4.6 Liczba (w mln) transakcji wpłaty gotówki przeprowadzanych w urządzeniach umożliwiających dokonanie depozytu w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

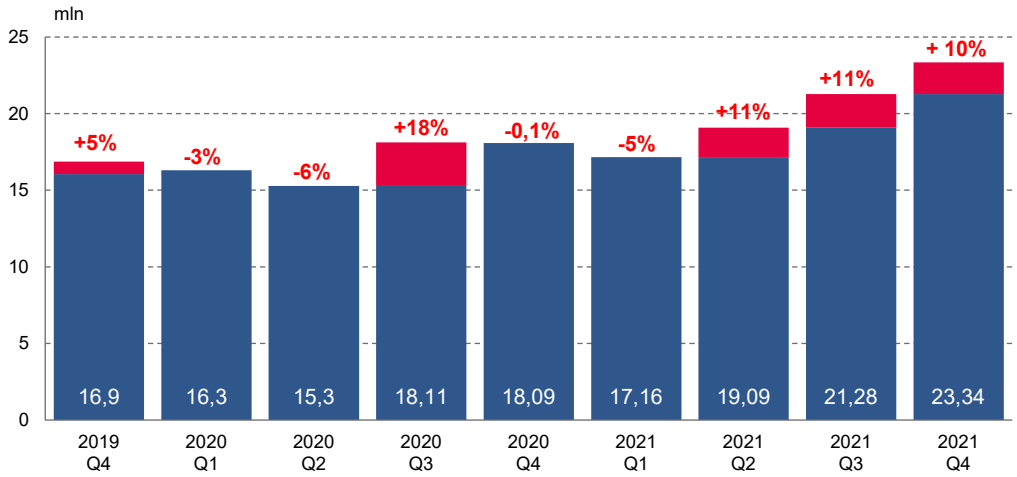

Źródło: dane od banków i niebankowych operatorów bankomatów

Łączna wartość depozytów gotówkowych opiewała na kwotę 48,8 mld zł, czyli była w porównaniu do okresu poprzedzającego większa o 999 mln zł (wzrost o 2,1%). Wartość transakcji wpłaty gotówki przeprowadzanych w bankomatach w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. prezentuje wykres nr 4.7.

Wykres 4.7 Wartość (w mld zł) transakcji wpłaty gotówki przeprowadzanych w urządzeniach umożliwiających dokonanie depozytu w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

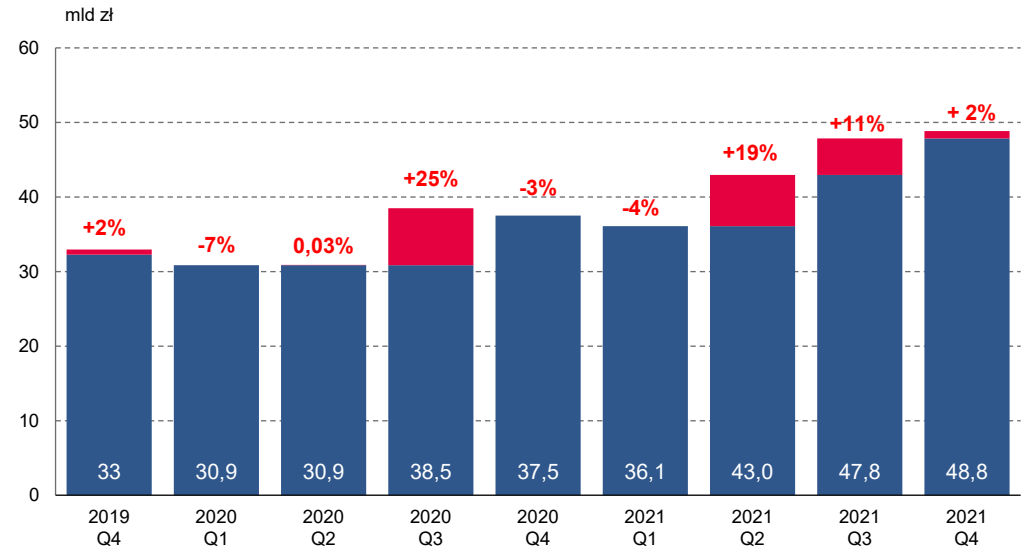

Źródło: dane od banków i niebankowych operatorów bankomatów

W IV kwartale 2021 r. średnia wartość depozytu gotówkowego w urządzeniu przyjmującym wpłaty wyniosła 2.092 zł, co w porównaniu z poprzednim okresem (2.248 zł) stanowiło zauważalny spadek. Średnią wartość pojedynczej wpłaty gotówkowej w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2009 r. prezentuje wykres nr 4.8.

Wykres 4.8 Średnia wartość (w zł) pojedynczej wpłaty gotówkowej w urządzeniach umożliwiających dokonanie depozytu w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2009 r.

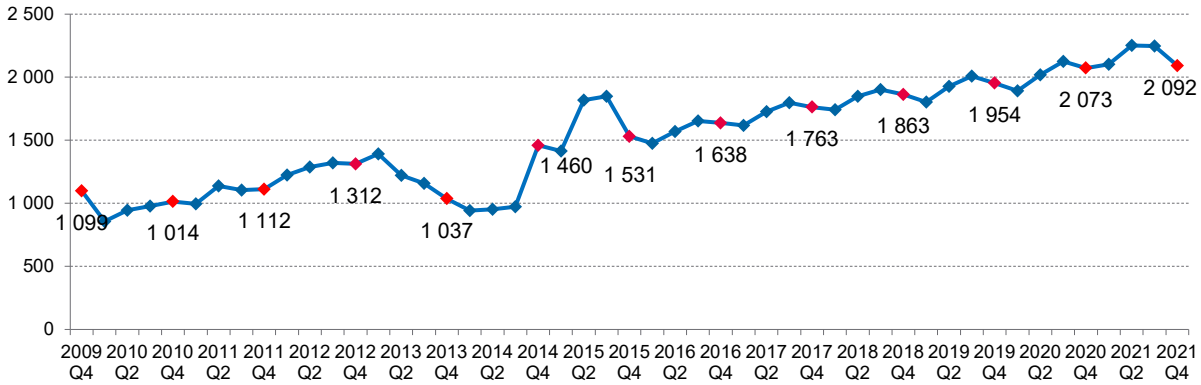

Źródło: dane od banków i niebankowych operatorów bankomatów

4.2. Akceptanci

Z danych uzyskanych od agentów rozliczeniowych wynika, iż na koniec września 2021 r. na rynku polskim łącznie funkcjonowało 553,5 tys. akceptantów (wykres nr 4.9). Liczba akceptantów zwiększyła się o 17,7 tys. w porównaniu do września 2021 r., co stanowiło wzrost o 3%. Liczba akceptantów w kolejnych kwartałach od kilku lat systematycznie rośnie. I tak, na przestrzeni ostatniego roku liczba akceptantów zwiększyła się o 60,8 tys., co stanowiło wzrost o 12%.

Wykres 4.9 Liczba akceptantów (w tys. szt.) na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r.

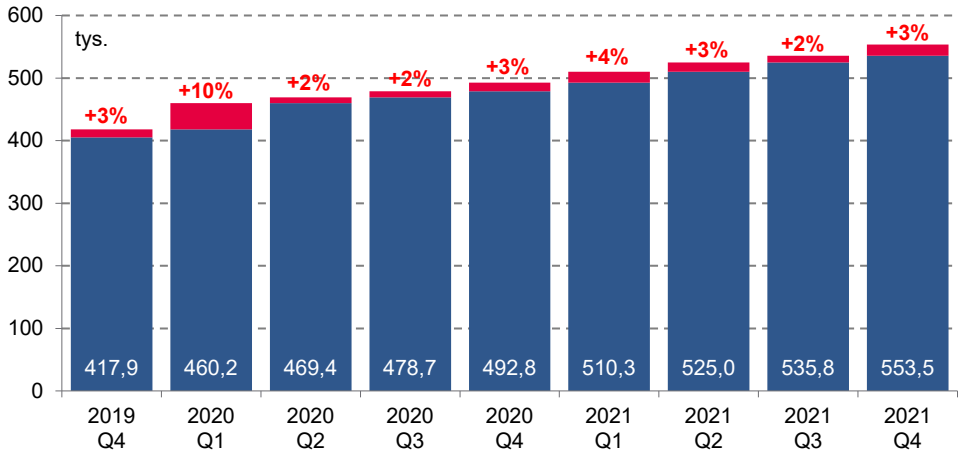

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

4.3. Punkty handlowo-usługowe

Z danych uzyskanych od agentów rozliczeniowych wynika, iż na koniec 2021 r. na rynku polskim łącznie funkcjonowało 876,7 tys. punktów handlowo-usługowych akceptujących płatności dokonywane przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych (wykres nr 4.10). Liczba punktów handlowo-usługowych zwiększyła się o 30 tys. placówek w porównaniu do września 2021 r. (wzrost o 4%).

Liczba punktów handlowo-usługowych rośnie nieustanie od kilkunastu lat. W ciągu ostatniego roku liczba punktów handlowo-usługowych akceptujących płatności zwiększyła się o 90,9 tys. nowych placówek, co oznacza wzrost o 12%. Wzrost tego wskaźnika oznacza wzrost dostępności sieci akceptacji dla potencjalnych klientów posługujących się bezgotówkowymi instrumentami płatniczymi.

Wykres 4.10 Liczba (w tys.) punktów handlowo-usługowych akceptujących płatności kartowe na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r.

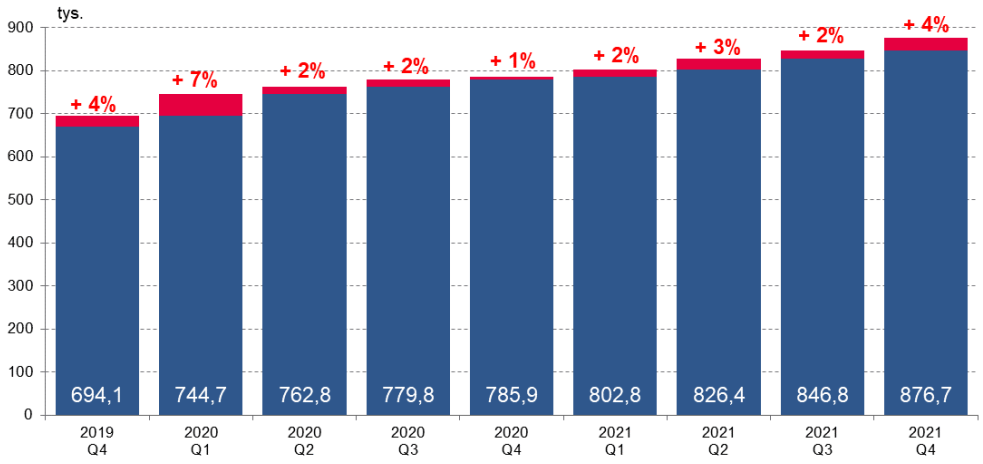

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

4.4. Terminale POS

Na rynku akceptacji kart płatniczych zachodzą pozytywne zmiany, których odzwierciedleniem jest także systematyczny wzrost liczby terminali. Wart podkreślenia jest fakt przekroczenia progu jednego miliona dostępnych urządzeń, co potwierdza stale postępujący rozwój infrastruktury płatniczej funkcjonującej w naszym kraju.

Według danych przekazywanych przez agentów rozliczeniowych, na rynku polskim na koniec grudnia 2021 r. funkcjonowało łącznie 1.123.060 terminali POS (wykres nr 4.11). Terminali POS było więcej o 28,2 tys. szt. w porównaniu do września 2021 r., co oznacza wzrost o 3%. Warto dodać, że dane dotyczące terminali POS są przekazywane do NBP przez krajowych i zagranicznych agentów rozliczeniowych.

Rozwój rynku akceptacji następuje także pod względem przystosowania do korzystania przez klientów z płatności zbliżeniowych. Wartym podkreślenia jest fakt, że w Polsce od dwóch lat wszystkie terminale płatnicze akceptują transakcje zbliżeniowe.

Wykres 4.11 Liczba (w tys.) terminali POS na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r.

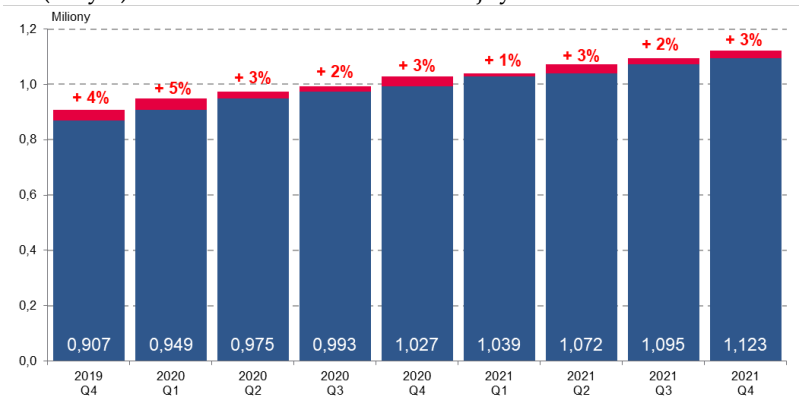

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

4.5. Punkty oferujące wypłaty sklepowe (*cash back)*

Od roku 2006 na rynku polskim jest dostępna usługa cash back, która umożliwia posiadaczom kart wypłatę gotówki przy okazji płacenia za zakupy w placówce handlowej. Użytkownicy kart mogą wypłacić dowolną kwotę w gotówce (dla kart Mastercard obowiązuje górny limit 500 zł, a dla kart VISA obowiązuje górny limit 300 zł) w ramach usługi cash back, niezależnie od wysokości transakcji bezgotówkowej dokonanej kartą.

Na koniec IV kwartału 2021 r. wypłatę sklepową (cash back) oferowało swoim klientom około 271,1 tys. placówek handlowych (sklepy i supermarkety, stacje benzynowe, hotele, salony prasowe i inne punkty handlowo-usługowe). Oznacza to, że w okresie IV kwartału 2021 r. liczba takich placówek zwiększyła się o 7,1 tys. punktów, co stanowi wzrost o 2,7% (wykres nr 4.12).

Wykres 4.12 Liczba (w tys.) placówek handlowo-usługowych oferujących wypłatę sklepową (*cash back*) w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

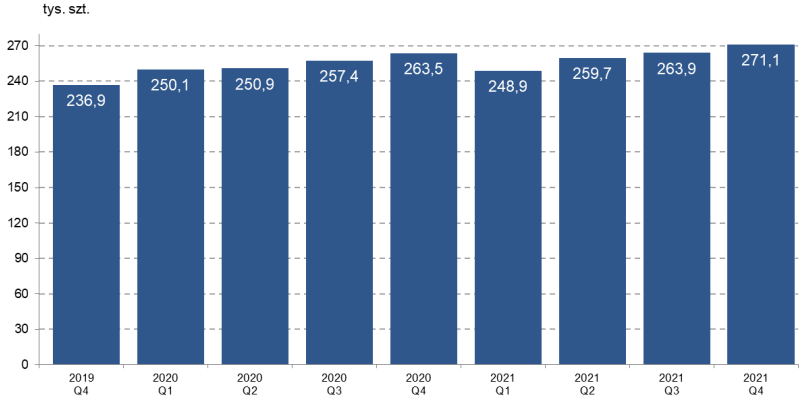

Źródło: dane od agentów rozliczeniowych

Według danych uzyskanych przez NBP od agentów rozliczeniowych na rynku polskim, na koniec grudnia 2021 r. znajdowało się 342,1 terminali przystosowanych do obsługi wypłat sklepowych. Na przestrzeni IV kwartału 2021 r. ich liczba zwiększyła się o 8,4 tys. szt., co stanowiło wzrost o 3%.

W IV kwartale 2021 r. przeprowadzono 5,4 mln wypłat sklepowych (cash back) (wykres nr 4.13). Odnotowano więc 171 tys. transakcji mniej niż w poprzednim kwartale, co oznacza spadek o 3%.

Wykres 4.13 Liczba (w mln) wypłat sklepowych (*cash back*) w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

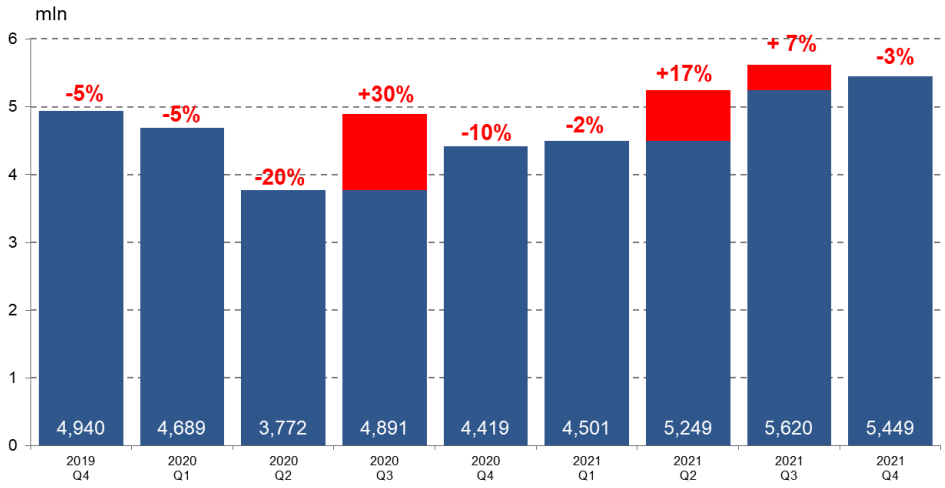

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

W IV kwartale 2021 r. wartość wypłat sklepowych wyniosła 748,1 mln zł, tj. mniej o 3,4 mln zł w porównaniu do poprzedzającego kwartału, co stanowi spadek o 0,5% (wykres nr 4.14).

Wykres 4.14 Wartość (w mln zł) wypłat sklepowych (*cash back)* w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r.

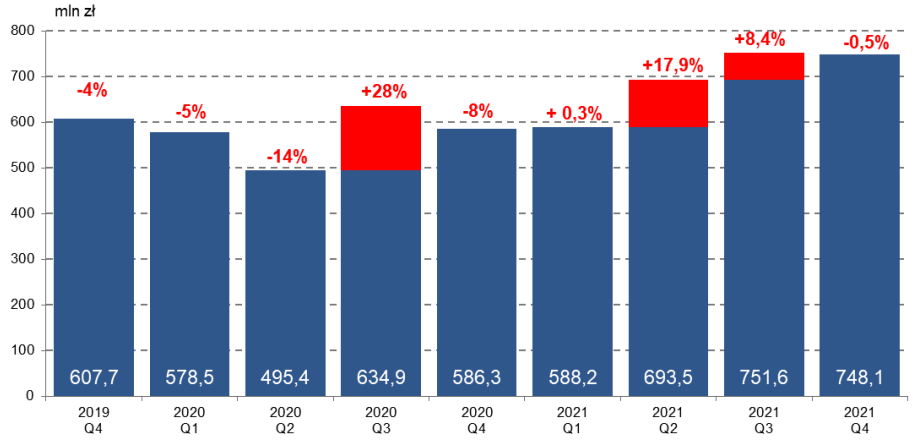

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

W IV kwartale 2021 r. wartość średnia pojedynczej transakcji wypłaty sklepowej wyniosła 137 zł. Na przestrzeni dłuższego okresu, średnia wartość wypłaty sklepowej wahała się w przedziale od około 100 zł do 130 zł i w ostatnich czterech kwartałach nieznacznie wzrosła. (wykres nr 4.15).

Można także zauważyć różnicę pomiędzy wypłatą realizowaną z bankomatu, której wartość średnio wynosi 738 zł, a wypłatą sklepową (*cash back*) na średnią kwotę 137 zł. Średnie kwoty wypłat z bankomatu są ponad 5-krotnie większe niż wypłat sklepowych. Rynek polski potwierdził prawidłowość, iż wypłaty sklepowe są wykorzystywane przez klientów jako bieżące uzupełnienie gotówki w portfelu.

Wykres 4.15 Średnia wartość (w zł) pojedynczej wypłaty sklepowej (*cash back)* w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2011 r.

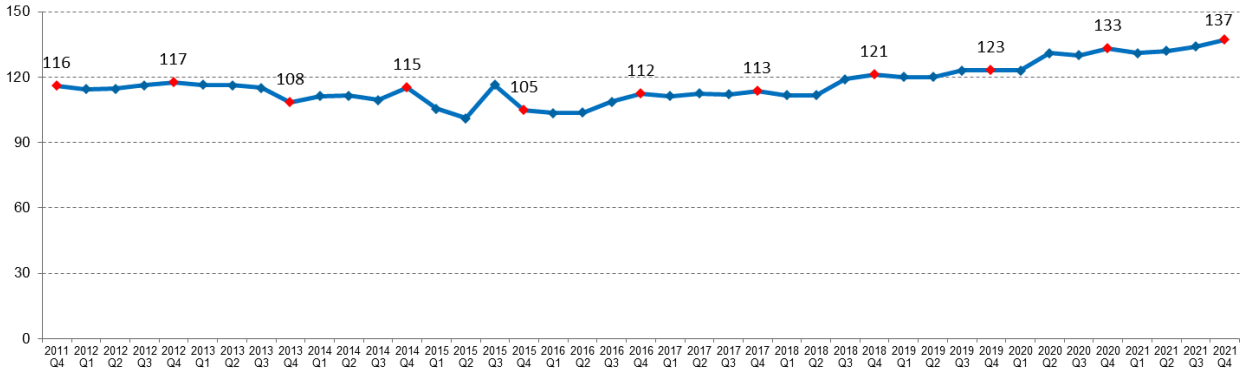

Źródło: dane od banków-wydawców kart płatniczych

Zestaw podstawowych wskaźników charakteryzujących liczbę i wartość transakcji realizowanych przy użyciu kart płatniczych na rynku polskim zaprezentowano w tabelach zamieszczonych w załącznikach nr 1 - 7.

Dodatkowo, szczegółowe dane dotyczące kart płatniczych w Polsce na przestrzeni kilkunastu ostatnich lat są publikowane na stronie www.nbp.pl w katalogu: System płatniczy > Dane i analizy > Karty płatnicze.

Opracowała:
Magdalena Rabong
Ekspert, Wydział Analiz i Badań
Departament Systemu Płatniczego NBP

Załącznik 1. Liczba kart płatniczych

Tabela 1. Liczba kart płatniczych w III oraz IV kwartale 2021 r. (według danych otrzymanych od banków)

LICZBA KART PŁATNICZYCH	2021 Q3	ZMIANA	ZMIANA%	2021 Q4
Karty dla klientów indywidualnych	38 167 091	+ 136.168	↗ + 0,4%	38 303 241
Udział %	89,2%		↘	88,5%
Karty dla klientów biznesowych	4 624 857	+ 333.807	↗ + 7,2%	4 958 661
Udział %	10,8%		↗	11,5%
Karty debetowe	35 452 274	+ 242.322	↗ + 0,7%	35 694 575
Udział %	82,9%		↘	82,5%
Karty kredytowe	5 236 356	- 57.477	↘ -1,1%	5 178 879
Udział %	12,2%		↘	12,0%
Karty obciążeniowe	184 692	- 2.400	↘ -1,3%	182 292
Udział %	0,4%		→	0,4%
Karty przedpłacone	1 918 626	+ 287.530	↗ + 15%	2 206 156
Udział %	4,5%		↗	5,1%
Karty z paskiem magnetycznym oraz mikroprocesorem	40 200 191	+ 243.857	↗ + 0,6%	40 444 048
Udział %	93,9%		↘	93,5%
Karty tylko z paskiem magnetycznym	1 481 844	+ 207.434	↗ + 14%	1 689 257
Udział %	3,5%		↗	3,9%
Karty wirtualne	700 329	+ 26.974	↗ + 3,9%	727 303
Udział %	1,6%		↗	1,7%
Karty tylko z mikroprocesorem EMV	409 584	- 8.290	↘ -2%	401 294
Udział %	1,0%		↘	0,9%
OGÓŁEM:	**42 791 948**	**+ 469.975**	**↗ + 1,1%**	**43 261 902**
w tym:				
Karty płatnicze aktywne (w okresie kwartału)	30 688 718	+ 162.553	↗ + 0,5%	30 851 271
Udział % w ogólnej liczbie kart	71,7%		↘	71,3%

Załącznik 2. Liczba transakcji kartami

Tabela 2. Liczba transakcji kartowych w III oraz IV kwartale 2021 r. (według danych otrzymanych od banków)

LICZBA TRANSAKCJI KARTOWYCH	2021 Q3	ZMIANA	ZMIANA%	2021 Q4
Karty dla klientów indywidualnych	2 070 067 600	- 78,6 mln	↘ -4%	1 991 422 526
Udział %	95,9%		↗	95,7%
Karty dla klientów biznesowych	89 431 253	- 0,2 mln	↘ -0,2%	89 254 223
Udział %	4,1%		↘	4,3%
Transakcje bezgotówkowe	2 016 602 671	- 69,9 mln	↘ -3%	1 946 668 514
Udział %	93,4%		↗	93,6%
Transakcje gotówkowe	142 896 182	- 8,9 mln	↘ -6%	134 008 235
Udział %	6,6%		↘	6,4%
Transakcje w kraju	2 041 478 079	- 76,7 mln	↘ -4%	1 964 755 265
Udział %	94,5%		↘	94,4%
Transakcje poza krajem	118 020 774	- 2,1 mln	↘ -2%	115 921 484
Udział %	5,5%		↗	5,6%
Karty debetowe	2 018 625 740	- 72 mln	↘ -4%	1 946 606 441
Udział %	93,5%		↗	93,6%
Karty kredytowe	130 707 912	- 7,9 mln	↘ -6%	122 781 727
Udział %	6,1%		↘	5,9%
Karty obciążeniowe	2 003 333	+ 0,06 mln	↗ + 3%	2 060 214
Udział %	0,1%		→	0,1%
Karty przedpłacone	8 161 868	+ 1,07 mln	↗ +13%	9 228 367
Udział %	0,4%		→	0,4%
OGÓŁEM:	**2 159 498 853**	**- 78,8 mln**	**↘ - 4%**	**2 080 676 749**
Średnia liczba transakcji przypadająca na jedną kartę	50,5		↘	48,1

Załącznik 3. Wartość transakcji kartami

Tabela 3. Wartość transakcji kartowych w III oraz IV kwartale 2021 r. (według danych otrzymanych od banków)

WARTOŚĆ TRANSAKCJI KARTOWYCH (zł)	2021 Q3	ZMIANA	ZMIANA%	2021 Q4
Karty dla klientów indywidualnych	208 772 943 578	+ 0,34 mld	↗ + 0,2%	209 117 832 213
Udział %	82,9%		↘	82,0%
Karty dla klientów biznesowych	43 110 850 710	+ 2,75 mld	↗ + 6%	45 864 317 504
Udział %	17,1%		↗	18,0%
Transakcje bezgotówkowe	133 939 036 407	+ 3,28 mld	↗ + 2%	137 216 549 729
Udział %	53,2%		↗	53,8%
Transakcje gotówkowe	117 944 757 882	- 0,18 mld	↘ -0,2%	117 765 599 988
Udział %	46,8%		↘	46,2%
Transakcje w kraju	233 561 482 401	+ 3,86 mld	↗ + 2%	237 418 234 964
Udział %	92,7%		↗	93,1%
Transakcje poza krajem	18 322 311 888	- 0,76 mld	↘ -4%	17 563 914 753
Udział %	7,3%		↘	6,9%
Karty debetowe	235 981 263 833	+ 2,72 mld	↗ + 1%	238 696 583 915
Udział %	93,7%		↘	93,6%
Karty kredytowe	14 091 140 025	+ 0,05 mld	↗ + 0,4%	14 141 221 214
Udział %	5,6%		→	5,6%
Karty obciążeniowe	650 570 948	+ 0,07 mld	↗ + 10%	716 493 661
Udział %	0,3%		→	0,3%
Karty przedpłacone	1 160 819 482	+ 0,27 mln	↗ + 23%	1 427 850 927
Udział %	0,5%		↗	0,6%
OGÓŁEM:	**251 883 794 288**	**+ 3,098 mld**	↗ + 1,2%	**254 982 149 717**
Średnia wartość pojedynczej transakcji	116,6		↗	122,6

Załącznik 4. Bezgotówkowe oraz gotówkowe transakcje kartami płatniczymi

Tabela 4. Transakcje kartowe bezgotówkowe oraz gotówkowe w III oraz IV kwartale 2021 r. (według danych otrzymanych od banków)

TRANSAKCJE KARTAMI PŁATNICZYMI	2021 Q3	ZMIANA	ZMIANA%	2021 Q4
BEZGOTÓWKOWE TRANSAKCJE KARTAMI PŁAT.				
Liczba transakcji	**2 016 602 671**	**- 69,9 mln**	**↘ - 3%**	**1 946 668 514**
Udział % w ogólnej liczbie transakcji kartami	93,4%		↗	93,6%
w tym:				
Urządzenia akceptujące karty płatnicze	1 900 847 422	**- 81,8 mln**	**↘ -4%**	1 819 045 834
Card not present	115 755 249	**+ 11,9 mln**	**↗ + 10%**	127 622 680
w tym:				
Transakcje w kraju	1 902 111 051	**- 68,5 mln**	**↘ -4%**	1 833 569 961
Transakcje poza krajem	114 491 620	**- 1,4 mln**	**↘ -1%**	113 098 553
Wartość transakcji (w zł)	**133 939 036 407**	**+ 3,28 mld**	**↗ + 2%**	**137 216 549 729**
Udział % w ogólnej wartości transakcji kartami	53,2%		↗	53,8%
Średnia liczba transakcji przypadająca na jedną kartę	47,13		↘	45,00
Średnia wartość pojedynczej transakcji (zł)	66,4		↗	70,5
GOTÓWKOWE TRANSAKCJE KARTAMI PŁAT.				
Liczba transakcji	**142 896 182**	**- 8,9 mln**	**↘ -6%**	**134 008 235**
Udział % w ogólnej liczbie transakcji kartami	6,6%		↘	6,4%
w tym:				
Bankomaty (wypłaty)	124 073 100	**- 9 mln**	**↘ -7%**	115 077 924
Kasy banku (wypłaty)	511 337	**- 0,02 mln**	**↘ -4%**	488 727
Wypłaty sklepowe (cash back)	5 620 224	**- 0,17 mln**	**↘ -3%**	5 448 823
w tym:				
Transakcje w kraju	139 368 419	**- 8,2 mln**	**↘ -6%**	131 185 304
Transakcje poza krajem	3 529 154	**- 0,71 mln**	**↘ -20%**	2 822 931
Wartość transakcji (w zł)	**117 940 371 833**	**- 174,8 mln**	**↘ -0,1%**	**117 765 599 988**
Udział % w ogólnej wartości transakcji kartami	46,8%		↘	46,2%
Średnia liczba transakcji przypadająca na jedną kartę	3,34		↘	3,10
Średnia wartość pojedynczej transakcji (zł)	825,4		↗	878,8

Załącznik 5. Karty płatnicze zbliżeniowe

Tabela 5. Płatności zbliżeniowe kartami płatniczym - liczba kart, liczba transakcji oraz wartość transakcji (według danych otrzymanych od banków) oraz infrastruktura terminali płatniczych przystosowanych do płatności zbliżeniowych (według danych otrzymanych od agentów rozliczeniowych) w III oraz IV kwartale 2021 r.

PŁATNOŚCI KARTAMI PŁATNICZYMI ZBLIŻENIOWYMI	2021 Q3	ZMIANA	ZMIANA%	2021 Q4
Liczba kart z funkcją zbliżeniową	39 526 360	+ 647.949	↗ + 1,6%	40 174 309
Udział % kart zbliżeniowych w ogólnej liczbie kart płatniczych	92,4%		↗	92,9%
Liczba terminali zbliżeniowych	1 094 892	+ 28.168	↗ + 2,6%	1 123 060
Udział % terminali zbliżeniowych w ogólnej liczbie terminali	100%		→	100%
Liczba transakcji zbliżeniowych	1 798 147 248	- 60,6 mln	↘ -3,4%	1 737 593 537
Udział % transakcji zbliżeniowych w ogólnej liczbie tr. bezgotówkowych	97,0%		↗	97,5%
Wartość transakcji zbliżeniowych	104 660 620 105	+ 3,59 mld	↗ + 3,4%	108 246 755 950
Udział % transakcji zbliżeniowych w ogólnej wartości tr. bezgotówkowych	93,0%		↗	93,6%
Średnia wartość pojedynczej transakcji zbliżeniowej (zł)	58,2		↗	62,3

Załącznik 6. Transakcje bankomatowe oraz wypłaty sklepowe (*cash back*)

Tabela 6. Transakcje bankomatowe (według danych od operatorów bankomatów) oraz wypłaty sklepowe *cash back* (według danych od wydawców kart) w III oraz IV kwartale 2021 r.

	2021 Q3	ZMIANA	ZMIANA%	2021 Q4
Transakcje w bankomatach				
Liczba bankomatów*)	21 356	+ 40	↗ + 0,2%	21 396
Liczba transakcji	152 913 296	- 6.875.756	↘ - 4,5%	146 037 540
Wartość transakcji (w zł)	138 983 217 346	- 275.171.072	↘ - 0,2%	139 258 388 418
Średnia wartość transakcji (zł)	909		↗	954
Średnia dzienna liczba transakcji przypadająca na pojedynczy bankomat	77,8		↘	74,19
Wpłaty gotówki				
Liczba wpłatomatów**	9 137	+ 206	↗ + 2,3%	9 343
Liczba wpłat we wpłatomacie**	21 281 301	+ 2.058.154	↗ + 9,7%	23 339 455
Wartość wpłat we wpłatomacie** (zł)	47 833 891 007	+ 999.021.471	↗ + 2,1%	48 832 912 478
Średnia wartość wpłaty we wpłatomacie** (zł)	2 248		↘	2 092
Średnia dzienna liczba wpłat przypadająca na pojedynczy wpłatomat**	25		↗	27
Wypłaty gotówki				
Liczba wypłat w bankomacie*	131 511 238	- 9.002.566	↘ - 6,8%	122 508 672
Wartość wypłat w bankomacie* (zł)	91 106 670 461	- 737.462.768	↘ - 0,8%	90 369 207 693
Średnia wartość wypłaty w bankomacie* (zł)	693		↗	738
Średnia dzienna liczba wypłat przypadająca na pojedynczy bankomat*	67		↘	62
Wypłaty sklepowe (cash back)				
Liczba placówek handlowo-usługowych	263 919	+ 7.142	↗ + 2,7%	271 061
Liczba terminali	333 721	+ 8.391	↗ + 2,5%	342 112
Liczba transakcji	5 620 224	- 171.401	↘ - 3%	5 448 823
Wartość transakcji (zł)	751 562 903	- 3,4 mln	↘ - 0,5%	748 126 530
Średnia wartość pojedynczej transakcji (zł)	134		↗	137

*) bankomat rozumiany jako: 1) urządzenie umożliw iające jedynie w ypłatę gotów ki bądź 2) recyclery czyli urządzenie umożliw iające zarów no w ypłatę jak i w płatę gotów ki

**) w płatomat rozumiany jako: 1) urządzenie umożliw iające jedynie w płatę gotów ki bądź 2) recyclery czyli urządzenie umożliw iające zarów no w ypłatę jak i w płatę gotów ki

Załącznik 7. Rynek akceptacji kart płatniczych wg danych od agentów rozliczeniowych

Tabela 7. Wykorzystanie elektronicznych instrumentów płatniczych w III oraz IV kwartale 2021 r. (według danych przekazanych przez agentów rozliczeniowych)

Rynek akceptacji kart płatniczych	2021 Q3	ZMIANA	ZMIANA%	2021 Q4
Liczba akceptantów	535 831	+ 17.687	↗ + 3%	553 518
Liczba punktów handlowo-usługowych	846 775	+ 29.965	↗ +4%	876 740
Liczba urządzeń akceptujących elektroniczne instr. płatnicze	1 094 892	+ 28.168	↗ + 3%	1 123 060
Liczba transakcji	1 944 364 941	- 70,6 mln	↘ -4%	1 873 744 267
Wartość transakcji (zł)	123 015 146 308	+ 3,54 mld	↗ + 3%	126 555 593 874
Średnia wartość pojedynczej transakcji (zł)	63,3		↗	67,5
Średnia dzienna liczba transakcji przypadająca na pojedyncze urządzenie akceptujące elektroniczne instrumenty płatnicze	19,3		↘	18,1
TERMINALE POS				
Liczba akceptantów	497 659	+ 15.529	↗ + 3%	513 188
Liczba punktów handlowo-usługowych wyposażonych w terminale	791 860	+ 26.584	↗ + 3%	818 444
Liczba urządzeń	1 094 892	+ 28.168	↗ + 3%	1 123 060
Liczba transakcji	1 893 209 484	- 73,7 mln	↘ -4%	1 819 485 939
Wartość transakcji (zł)	116 020 759 486	+ 2,38 mld	↗ + 2%	118 398 360 050
Średnia wartość pojedynczej transakcji (zł)	61,3		↗	65,1
Średnia dzienna liczba transakcji przypadająca na terminal	18,8		↘	17,6
Płatności w Internecie				
Liczba akceptantów	38 172	+ 2.158	↗ + 6%	40 330
Liczba punktów handlowo-usługowych wyposażonych w terminale	54 915	+ 3.381	↗ + 6%	58 296
Liczba transakcji	45 541 611	+ 3,3 mln	↗ + 7%	48 817 021
Udział% transakcji w całości transakcji bezgotówkowych	2,34%		↗	2,61%
Wartość transakcji (zł)	6 250 289 209	+ 1,156 mld	↗ + 19%	7 406 659 503
Udział% transakcji w całości transakcji bezgotówkowych	5,08%		↗	5,85%
Średnia wartość pojedynczej transakcji (zł)	137		↗	152
Średnia dzienna liczba transakcji	495 018		↗	530 620

Spis wykresów

Wykres 2.1 Liczba kart płatniczych (w mln szt.) w Polsce na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2005 r. 3
Wykres 2.2 Liczba kart płatniczych aktywnych (w mln szt.) oraz ich udział procentowy w ogólnej liczbie kart wyemitowanych w Polsce na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r. 4
Wykres 2.3 Struktura wydanych kart według poszczególnych systemów kartowych - stan na koniec III oraz IV kwartału 2021 r. 4
Wykres 2.4 Struktura wydanych kart w podziale na karty debetowe, kredytowe, obciążeniowe oraz przedpłacone - stan na koniec III oraz IV kwartału 2021 r. 5
Wykres 2.5 Liczba kart debetowych (w mln szt.) na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r. 6
Wykres 2.6 Liczba kart kredytowych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r. 6
Wykres 2.7 Wskaźniki udziału kredytów zagrożonych w wybranych kategoriach kredytów w kolejnych miesiącach od stycznia 2020 r. 7
Wykres 2.8 Liczba kart obciążeniowych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r. 8
Wykres 2.9 Liczba kart przedpłaconych (w mln szt.) na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r. 8
Wykres 2.10 Struktura kart w podziale na technologię zapisu danych w III oraz IV kwartale 2021 r. 9
Wykres 2.11 Liczba kart z paskiem magnetycznym i z mikroprocesorem na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r. 9
Wykres 2.12 Liczba kart tylko z paskiem magnetycznym (w mln szt.) na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r. 10
Wykres 2.13 Liczba (w mln szt.) wyemitowanych kart zbliżeniowych oraz udział kart zbliżeniowych w liczbie wszystkich kart płatniczych na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r. 11
Wykres 3.1 Liczba (w mld) transakcji kartami w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 12
Wykres 3.2 Struktura liczby przeprowadzonych transakcji przy użyciu kart w III oraz IV kwartale 2021 r. 13
Wykres 3.3 Udział transakcji bezgotówkowych i gotówkowych w ogólnej liczbie transakcji przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych – porównanie IV kwartału (rok do roku) 13
Wykres 3.4 Wartość (w mld zł) transakcji kartami w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 14
Wykres 3.5 Udział wartości transakcji bezgotówkowych i gotówkowych przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych – porównanie IV kwartału rok do roku 15
Wykres 3.6 Liczba (w mld) transakcji bezgotówkowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 16

Wykres 3.7 Wartość (w mld zł) transakcji bezgotówkowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 16
Wykres 3.8 Średnia liczba transakcji bezgotówkowych realizowanych pojedynczą kartą płatniczą w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2012 r. 17
Wykres 3.9 Liczba (w mld szt.) operacji bezgotówkowych rozliczanych przez agentów rozliczeniowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 18
Wykres 3.10 Wartość (w mld zł) operacji bezgotówkowych rozliczanych przez agentów rozliczeniowych w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 18
Wykres 3.11 Średnia wartość (w zł) pojedynczej transakcji bezgotówkowej rejestrowanej przez agentów rozliczeniowych w kolejnych kwartałach od 2005 r. 19
Wykres 3.12 Liczba (w mln) transakcji przeprowadzanych przy użyciu kart w Internecie w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 19
Wykres 3.13 Wartość (w mld zł) transakcji przeprowadzanych przy użyciu kart w Internecie w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 20
Wykres 3.14 Liczba (w mln szt.) transakcji bezgotówkowych przeprowadzanych przy użyciu kart zbliżeniowych oraz ich udział w liczbie wszystkich transakcji bezgotówkowych kartami w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 21
Wykres 3.15 Wartość (w mld zł) transakcji bezgotówkowych przeprowadzanych przy użyciu kart zbliżeniowych oraz ich udział w wartości wszystkich transakcji bezgotówkowych kartami w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 21
Wykres 3.16 Średnia wartość (w zł) pojedynczej transakcji kartą płatniczą przeprowadzonej w formie zbliżeniowej w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2015 r. 22
Wykres 4.1 Liczba bankomatów w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 23
Wykres 4.2 Liczba urządzeń umożliwiających wpłatę gotówki na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r. 24
Wykres 4.3 Liczba (w mln) transakcji wypłaty gotówki przeprowadzanych w bankomatach w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 25
Wykres 4.4 Wartość (w mld zł) transakcji wypłaty gotówki przeprowadzonych w bankomatach w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 25
Wykres 4.5 Średnia wartość (w zł) transakcji wypłaty gotówki przeprowadzonej w bankomatach w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2010 r. 26
Wykres 4.6 Liczba (w mln) transakcji wpłaty gotówki przeprowadzanych w urządzeniach umożliwiających dokonanie depozytu w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 27
Wykres 4.7 Wartość (w mld zł) transakcji wpłaty gotówki przeprowadzanych w urządzeniach umożliwiających dokonanie depozytu w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 27
Wykres 4.8 Średnia wartość (w zł) pojedynczej wpłaty gotówkowej w urządzeniach umożliwiających dokonanie depozytu w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2009 r. 28
Wykres 4.9 Liczba akceptantów (w tys. szt.) na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r. 28

Wykres 4.10 Liczba (w tys.) punktów handlowo-usługowych akceptujących płatności kartowe na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r. 29
Wykres 4.11 Liczba (w tys.) terminali POS na koniec kolejnych kwartałów od IV kwartału 2019 r. 30
Wykres 4.12 Liczba (w tys.) placówek handlowo-usługowych oferujących wypłatę sklepową (*cash back*) w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 30
Wykres 4.13 Liczba (w mln) wypłat sklepowych (*cash back*) w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 31
Wykres 4.14 Wartość (w mln zł) wypłat sklepowych (*cash back)* w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2019 r. 31
Wykres 4.15 Średnia wartość (w zł) pojedynczej wypłaty sklepowej (*cash back)* w kolejnych kwartałach od IV kwartału 2011 r. 32

www.nbp.pl